

Utorak, 18. novembar 2003.

Svedok B-1524

Svedok Borisav Jović

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine 1524, najpre želim da utvrdim vašu profesiju. U uvodnom delu svoje izjave koju ste dali 11. novembra i 5. decembra naveli ste da radite kao monter za izolacije, je li tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u prvom paragrafu naveli ste da ste završili Višu pedagošku školu na Ubu, je li tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, u Beogradu, Višu defektološku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Potom ste, kako navodite u Beogradu završili kurs za rad sa hendikepiranom decom, a posebno u vezi sa maloletničkom delikvencijom, je li tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I potom ste, kako navodite u paragrafu 4 radili u finansijskoj i kadrovskoj službi, sad da ne navodim fabriku u Zvorniku, zbog vašeg identiteta, ali to je otprilike ono šta ste radili, je li tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E ovde je pretpostavljam došlo do neke zabune u prevodenju, jer se pominje vojna akademija, pretpostavljam da to nije vojna akademija nego škola rezervnih oficira.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste prošli služeći redovni vojni rok, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali shvatio sam da ste u organizaciji rezervnih oficira bili veoma aktivni, je l' tako? I bavili se tim pitanjima odbrane. Da rasčistimo još jednu stvar u vezi tim, vi nikada niste radili u JNA, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Aktivno ne, a kao rezervni oficir sam, dok nisam pripadao Teritorijalnoj odbrani, to je bila operativna jedinica koja je bila u sastavu, jedna trećina je bila aktivnih vojnika, a dve trećine rezerva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao rezervni oficir ste bili angažovani po svom rasporedu kao i svi drugi, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste imali nikakve posebne tu aktivnosti ni zaduženja.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne.

prevodiocic: Prevodioci mole svedoka da malo bliže priđe mikrofону.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U sedmom paragrafu kažete kako vas je 1991. godine pozvao neki potpukovnik, kažete da je bio zadužen za moralno politička pitanja u garnizonu i pitao vas je da li želite da budete dobrovoljac u Hrvatskoj, je l' tako bilo?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je to tačno bilo? Da li se sećate?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ja mislim da je to bilo negde u leto 1991. godine, ali datum ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete kako vas je pozivao pojedinačno kako bi JNA prikrla prave razmere svog angažovanja u Hrvatskoj. Je l' vam to nešto što ste zaključili iz razgovora s njim?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne, nešto sam zaključio iz razgovora s njim i smatram da slično ono što je mene pitao, ali sam čuo i od drugih starešina da je, da su isto bili pitani da li bi hteli da učestvuju kao dobrovoljci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali to ništa nije bilo tajno, pretpostavljam da vam je, takođe, pretpostavljam poznato da JNA nije nikad prikivala svoje angažovanje u Hrvatskoj i dok je bila tamo prisutna delovala je kao legitimna oružana sila u skladu sa Ustavom SFRJ.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Upravo tako, nisam ni rekao da je prikivala. Ali razgovori koji su vođeni svakako da su imali neki nivo tajnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otkud vam ideja da je takav razgovor bio tajni?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa zato što nisam dobio ni poziv zvanični za taj razgovor, taj je razgovor usledio preko štaba TO. Zna se kako se pozivaju vojne starešine i uopšte vojna lica, da za to postoji poziv zvaničan na papiru, ako nije mobilizacija. Ako je mobilizacija, zna se način kako se poziva za mobilizaciju, ne na način na koji sam bio pozvan na razgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je l' vam poznato pošto su svi kako kažete veći broj razgovarao o tome, je l' vam poznato da je mobilizacija rezervnog oficirskog sastava izvršena još juna meseca 1991. godine i to se odnosilo na sve dakle, ništa specijalno na vas?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Mobilizacija, mobilizacija nije izvršena nikad u Zvorniku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate kako se zove taj potpukovnik iz Tuzlanske kasarne koji je s vama obavio taj razgovor?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne, nisam ni pokušavao da saznam ime, možda sam tada znao. Ipak, prošle su godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi u paragrafu 7, navodite kako vam je bilo poznato da se JNA nije obraćala pripadnicima drugih nacionalnosti, a da im se obraćala, vi biste to svakako znali?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Koliko sam, za ono šta sam ja znao u razgovorima su sve bili Srbi, a s druge strane, u to vreme već, Muslimani nisu ni želeli da se odazivaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tome i jeste poenta, dakle pitam vas da li vam je poznato koliko je zvaničnih poziva bilo pokušano da se uruči pripadnicima svih drugih nacionalnosti?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Verovatno veći broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vam poznato da je onda na osnovu političkih uputstava najveći broj Muslimana odbijao da se odazove na vojnu obavezu?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: To mi je poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U paragrafu 8 tvrdite kako je u to vreme rasla napetost između Muslimana i Srba na području Zvornika i kako se znalo da će do rata doći, samo se nije znalo kada?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To praktično znači iz onoga šta vi govorite da je rat na području Bosne i Hercegovine bio neizbežan i da je to bilo poznato i Muslimanima i Srbima?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da li je bio neizbežan to je malo diskutabilno, uvek pre početka rata može da se nešto stopira, ako postoji volja, a volje nije bilo, ni s jedne strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hoćete li malo bliže da opišete, pošto kažete nije bilo volje ni s jedne strane, kako su se ponašali Srbi, kako su se ponašali Muslimani?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: U principu, jedni drugih su se plašili. Ali to vreme je bilo već 1992. godine, tada je bio i ramazanski post, odlazili su Muslimani u džamije, u to vreme već su naoružani pojedinci muslimanske populacije čuvali straže oko džamije, naravno naoružani pištoljima, automata, ko je šta imao. Po gradu se pucalo, često u centru, pogotovu tog, muslimanske narodnosti, a s druge strane i oko Zvornika isto tako je odgovarano na tu vatru iz naselja koji su opet bili sa srpskim življem... Napetost je svakodnevno rasla, strah kod ljudi i koji nisu bili naoružani i koji, verovatno, gradska ta populacija nije baš priželjkivala taj rat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi dakle iz ovoga šta govorite, u samom gradu Zvorniku, to što se moglo videti na ulici, to su bili Muslimani koji su bili naoružani i bili uglavnom oko džamija, je li tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' bilo tamo naoružanih Srba?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Oko džamija nije ih bilo, bilo ih je kažem gde, to je prigradska tra naselja koja su 500 metara bila dalje, to su u tim brdskim delovima oko Zvornika i odakle su se i oni oglašavali s vremena na vreme rafalima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što se samog grada tiče, u gradu su bile samo muslimanske snage, je l' tako? To što ste vi mogli videti.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne, muslimanske snage, Muslimani su bili pojedinci koji su bili naoružani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi od kog trenutka je bilo to šta ste vi videli naoružane Muslimane oko džamije, a i uopšte jedna takva atmosfera da je postalo jasno žiteljima zvorničke opštine da se tu nešto događa?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: To je bilo na početku meseca Ramazana kad je počeo post da su otvoreno stajali, čuvali straže tvrdeći da se plaše da neko od Srba ne ubaci bombu u džamiji i napravi neke probleme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' bilo nekog incidenta koji se pre toga dogodio, pa je pružao to šta vi kažete opravdanje za to šta se dešavalo?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Direktnih incidenata ne, ali je bilo nekih posrednih, pogotovu od vremena kada je jedan taksista se izgubio, ne znajući mu trag i bili sitni, možda svakodnevnih zađevica kojih je bilo u gradu, ne gledajući na nacionalnu pripadnost. Direktnih, ne. Koliko ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To naoružavanje i raspoređivanje Muslimana na pojedinim mestima u gradu nije bilo izazvano nekim incidentom koji su Srbi pre toga prema njima napravili, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Koliko ja znam ne, ali da li je bilo to raspoređivanje, da li je to pojedinačna inicijativa bila u okviru nekih grupa pa se nalazili, jer obično ti koji su bili sa tim naoružanjem bili su pojedinačni, nije bilo nikakve jedinice koja je bila brojna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja vidim iz vaše izjave da ste vi veliki deo svog vremena proveli družeći se i sa Muslimanima i sa Srbima. Ni-

je bilo nikakve tu, kako bih rekao u tim socijalnim kontaktima nije bilo neke podele, ljudi su se normalno družili i živeli, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Svakako, mi smo do početka izbijanja samog rata i zadnju tu noć zajedno čuvali straže oko zgrada, jednostavno ljudi nenaoružani okupljali su se da zaštite svoju familiju, svoju decu, čitavu noć smo bili ispred zgrada, stražarili i jedni i drugi ne znajući ko može da napadne, kad i zašto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste to šta ste činili ispred zgrada i čuvali, tu je bilo i Srba i Muslimana ili pretežno Muslimana?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Svih, i jednih i drugih. Samo već u to vreme koje je neposredno, par dana po izbijanju rata, većina stanovnika, ko je gde imao da ode on je otišao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni s kojima ste vi, tada u to vreme kada je napetost počela bili su uglavnom Muslimani, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Nije, bili su i Srbi i Muslimani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vam išta poznato o pripremama koje su unutar ove muslimanske zajednice, odnosno Stranke demokratske akcije i "Patriotske lige" vršena vezano za sukobe, za to šta je trebalo da se dogodi?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Znam jedno iz razgovora koji sam imao sam, puno prijatelja i s jedne i s druge strane, normalno da su i jedni i drugi se naoružavali i pripremali i da je to bilo odmah posle Nove godine. Negde od početka, počelo je ko je gde mogao da nabavi, legalno, ilegalno, već na koji način su dolazili do oružja, to je glavno, i jedni i drugi su se naoružavali koliko su se sigurno mogli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li ste znali nešto o aktivnostima Stranke demokratske akcije i Patriotske lige?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Bio sam prijatelj i sa uskim krugom ljudi koji su bili u SDA. Nije bilo te neke nacionalne podela direktne, znam iz razgovora su govorili kad pričamo šta sve može biti, pa dobro, može, bili smo i mi naoružani, to se znalo, to nije bila nikakva tajnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste poznavali Abdulaha Musića, potpredsednika SDA iz Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Poznavao sam ga, bili smo i kućni prijatelji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I on vas je nagovarao da se učlanite u SDS, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Nagovarao, nije me nagovarao, bio je jedan prijateljski nekakav razgovor, "eto zašto ne bi ti se učlanio" Nema veze. Nije još tad bila i SDS i SDA sa nekim desno orijentisanim idejama nego sam mislio jednostavno da dođu iz jedne i druge političke te zajednice koji će moći da vode tu sredinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja sam shvatio da vas je ovaj Abdulah Musić, kako bih rekao, sugerirao vam da se učlanite u SDS jer vas je, kako vi sami navodite smatrao uvažanim čovekom, poštenim i da bi to doprinelo boljoj saradnji.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: To je on i bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste vi izjavili

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, svakako, to je i on bio, isto i ja imam mišljenje za njega potpuno. Mi smo bili kućni prijatelji koji smo poveravali jedni drugima decu, prema tome, obostrano je bilo isto mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je tada bilo poznato da je upravo Abdulah Musić sa vašim drugim prijateljima, komšijom doktorom Asimom Juzbašićem Ticim, aktivno radio na naoružavanju muslimanskog stanovništva zvrničke opštine?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Svako... To vreme, govorim o vremenu, pitali ste me kada sam se učlanio, više od godinu dana ranije, ali u vreme kada su se naoružavali na isti način naoružavale su se obe strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ja vas pitam sada konkretno, za to vreme kada kažete naoružavali su se, je li vam bilo poznato da je upravo taj Musić zajedno sa ovim Juzbašićem aktivno radio na naoružavanju muslimanskog stanovništva zvrničke opštine?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam. A da li vam je poznato da su upravo Asim Juzbašić i Izet Mehinagić, aktivista SDP-a i direktor

preduzeća "Pruga", Zvornik, na konferenciji za štampu u Tuzli, a to je 10. april 1992. godine, objavilo sarajevsko "Oslobođenje" izjavili da upravo dolaze iz Zvornika, da srpske snage imaju dosta poginulih i ranjenih i da muslimanske snage do njihovog odlaska imale 15 ranjenih i jednog poginulog?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Na žalost, nije mi to moglo biti jasno, ja sam tad već bio u zatvoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je nešto od ovoga šta je objavilo "Oslobođenje" u skladu sa činjenicam kojima ste vi raspolagali u to vreme, dakle oni kažu, srpske snage imaju dosta poginulih i ranjenih, Muslimani i maju jednog poginulog? Počeo je taj sukob, dakle.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Sukob je počeo, al' mislim da je to laž bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kom smislu laž?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ja mislim da nije toliko Srba poginulo da nije možda jedno bilo samo njihova aluzija na nešto što bi hteli da uđe u svet, možda propaganda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je Srba poginulo po vašem mišljenju tada u tom sukobu koji su započeli Muslimani?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ko je započeo, to ne znam, ali znam da su u gradu ubijeno dvoje Srba koji su bili kod kuće i da je ubijen Radović Luka koji je učestvovao u borbama, za druge ne znam, jer sam u međuvremenu bio uhapšen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovih dvoje Srba koji su bili kod kuće, pretpostavljam nisu nikog napali, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne, ali njih su ubili arkanovci. Verovatno su se tada našli u stanu kada su pretresali, objijali su stanove po Zvorniku. On je bio komšija moj iz susedne zgrade. Prethodno je operisao srce čini mi se u Americi (United States of America), gde je već bio i bio je bolestan, nije mogao da izađe. A za gospođu Nadu, htela je da zaštiti dvojicu komšija, Futović Taiba i njegovog sina su taj dan ubili, smatrajući da može svojim autoritetom da dokaže da su to poštteni ljudi, ali oni nisu slušali nikog. Tako da je i on ispred kuće ubijen. To je ono šta sam čuo i šta znam da je tako bilo. Za druge slučaje ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako ne znate za druge slučajeve onda ćemo preći na drugu temu. Je li tačno, gospodine 1524, da je na prvim višestranačkim izborima održanim u Bosni i Hercegovini na području zborničke opštine pobedio SDS?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tačno je. SDS sa drugim, druga partija je bila SDA i oni su zajednički podelili vlast u gradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi onda, pošto su Srbi pobedili na izborima na tim višestranačkim izborima, prvim koji su održani u Bosni i Hercegovini zbog čega bi Srbi silom preuzimali vlast u Zvorniku kad su je osvojili legalno na izborima? To kao Zvorničanin, mada tamo niste rođeni, živeli decenijama, pretpostavljam da bi mogli da pomognete da se to objasni?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: U vreme koje nastalo odmah posle izbora vlast je bila podeljena po reciprocitetu, ono koliko su imali glasova i to ja sasvim bilo u redu, legalno, i nije bio u redu način na koji su i jedni i drugi prvih dana podelili vlast jer su jednostavno upali u zgradu komiteta, odnosno društveno-političkih organizacija i isterali sve. To su bili Muslimani i Srbi, i SDS i SDA. Ne pitajući ni ko je u radnom odnosu, ni ko je političar, ko radnik. Ali vreme koje je prethodilo ratu, došlo je do podele vlasti, a ono neposredno par meseci već je bilo rečeno ili dogovoreno u neakvim krugovima, jednostavno da Zvornik, sam grad kao sa većinskim muslimanskim stanovništvom pripadne Muslimanima, odnosno da ga oni neće ustupiti bez rata. S druge strane, Srbi su već imali neku viziju da bi mogli na području Čelopeka izgraditi svoje nekakve institucije, opštinu, banku i nešto za početak gde bi moglo da se živi i radi. I rađeno je na tome da dođe do podele, mirne, mirnim putem, međutim tako se nije desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto su radili na tome da dođe do podele? Imate li neko objašnjenje?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: A verovatno su dobijali direktive sa viših instanci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam ja dobro, ako uprostim stvari razumeo, kad su pobedili na izborima i SDS i SDA zajedno, prvo su izbacili komuniste, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Smatrali su ih zajedničkim neprijateljima, političkim?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bez obzira na nacionalnost, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Smatrali su ih zajedničkim neprijateljima političkim bez obzira na nacionalnost, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda se međusobno potukli?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne, potukli se nisu, oni su još godinu i nešto živeli u jednim tolerantnim odnosima, čak su delili te iste prostorije. Musliman je bio predsednik opštine, predsednik Izvršnog odbora Srbin, načelnik SUP-a Musliman, komandir milicije Srbin, bilo je jedno normalno, kažem normalno, politička situacija podnošljiva koja je i dalje išla. Međutim s druge strane, došli su ljudi koji su manje sposobni, i politički i kažem u svakom pogledu, da bi mogli vršiti te funkcije koje su vršili. Jednostavno, stranački lideri su delili fotelje onima oko sebe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oko njih su, po vašoj oceni, i na jednoj i na drugoj strani bili uglavnom nesposobni za posao koji su dobili, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Uglavnom jer su otišli ljudi koji su da ne kažem decenijama, ali godinama radili izuzetno stručno svoj posao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo spada u bitne činjenice za objašnjenja. E, sada da pređemo na drugu stvar. Vi tvrdite da ste u junu mesecu 1991. godine na poziv Grujića koji je, prema onome šta ovde piše, bio predsednik Srpske demokratske stranke, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otišli na jedan sastanak kako biste tamo objasnili svoj stav, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne kako bih objasnio svoj stav, kako bih objasnio Grujić što želi. A vi govorite o junu 1991. godine

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ...

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: To sam ja već, to je bilo vezano za stranačku pripadnost, ja sam želeo da napustim stranku zbog izvesnih prethodnih događanja u samoj stranci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste bili izabrani na jednu visoku funkciju u stranci u Zvorniku, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa jednu vodeću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa onda ste juna meseca 1991. godine otišli da objasnite svoj stav da nećete da obavljate tu funkciju, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi šta su bili razlozi, šta vas je motivisalo da tako postupite?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa bili su, prvo moj lični stav koji se u političkom smislu razlikovao od stava tada vodećih ljudi u SDS. Mi smo imali kancelarije, ako mogu da objasnim malo bliže jedni naspram drugih. Delio nas samo zid, SDS i SDA. Počele su priče, počela su šaputanja, na sastancima se šaputalo da ne bi čula druga strana šta se na sastancima iznosi, dogovara, pogotovu sa početkom tog rata u Hrvatskoj koji se tamo desio tako da sama ta atmosfera na sastancima i van njih nije mogla da bude podnošljiva, ali i van toga Grujić se već izdigao kao lider koji o svemu odlučuje, on isključivo on. On je donosio odluke, on je išao na sastanke s tim organima iz SDS na nivou republike i sa drugim sa kojima je obavljao. Račune je više ovako, informativno i delimično iznosio. Ono što je želeo što nije ni znači, ne može se kazati da je bio dorastao funkciji na kojoj je bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja bih rekao iz ovoga šta kažete vi da ste se osećali izmanipulisanim, on vas je izveštavao onoliko koliko je sam želeo i predstavljao stvari onako kako je sam želeo da ih predstavi, a jedini je bio u kontaktu sa višim rukovodstvom, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi to niste smatrali korektnim, je l' tako i otišli ste da objasnite svoj stav da nećete da obavljate tu funkciju?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, ja i još jedan moj prijatelj, zajedno smo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je taj prijatelj bio na nekoj visokoj funkciji?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, bio je u Izvršnom odboru stranke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da ste na taj sastanak otišli naoružani poštoljem, jer ste kako navodite, "plašili se da vas tamo neko ne napadne ili čak da vas ne ubiju".

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa, prethodno imao sam određenih telefonskih razgovora koji su mogli navesti da se može svašta desiti. Već se tada Brano Grujić i još par njih deklarirali kao ljudi koji su mogli svašta da urade i da dopuste sebi svašta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' neko bio ubijen do tada ili se nešto slično dogodilo da vam je takva stvar mogla pasti napamet da bi neko mogao da vas ubije?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Otprilike par ljudi nestalo, nisam hteo da baš dam priliku nikome da može... bar sam hteo da probam da se branim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' bio još neko naoružan na tom sastanku?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Verovatno svi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vas je neko na bilo kakav način fizički napao, imam u vidu, samo da vam objasnim i pozadinu ovog pitanja, jer prema vašoj izjavi, rekli ste na tom sastanku da ne želite da imate posla sa lopovima i otišli sa sastanka. Je l' tako bilo?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste dali neko objašnjenje, jesu li oni stvarno bili lopovi?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne svi, ali znaju oni na koje se to odnosilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi samo da bih bar stekao utisak o tome šta se radilo, pošto ste ih nazvali lopovima, jesu li oni nešto pre toga krali? Ili su možda mobilisali u rukovodstvo stranke neke ljude koji su imali neku kriminalnu prošlost?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pojedini su imali kriminalnu prošlost, bilo je baš vezano za određene pronevere.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neki od njih, tu su se nalazili neki koji su proneverili neki novac, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je proneverio novac i čiji novac?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Državni novac koji je proneverio, najbolje pitajte Branu Grujića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nema mogućnosti da pitam njega pošto vi ovde svedočite, a ne on. Zato pitam vas. Je l' on proneverio novac?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: I pre, a mnogo više posle.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete on?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na kojoj je funkciji proneverio novac?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tada nije imao funkciju, radio je u prodavnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I proneverio novac u prodavnici u kojoj je radio, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se posle toga desilo kad ste rekli da nećete da imate posla s lopovima, napustili, posle toga vas niko nije pozivao na sastanke, niti vas je bilo ko zbog toga nešto maltretirao, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Na sastanke nisam bio pozivan, ali sam bio pozivan često kući telefonom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To pozivan telefonom na kućni broj ...

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, sa određenim pretnjama čak sam to prijavio jednom i pošti, nije zbog straha, pošto ne bi me mogli ni zaštititi nego zbog toga što sam hteo da saznam s kog broja sam pozivan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pozivi su bili anonimni, u stvari, to hoćete da kažete, jesu bile neke pretnje ili uvrede ili tako nešto.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Više uvrede nego pretnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vređali su vas?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali nije bilo nikakvih posledica koliko razumem.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Posledice su došle malo kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste paragrafu 11 vaše izjave da ste negde 1992. godine, pre napada na Bijeljinu i kako ovde stoji, mislite da je bio kraj februara meseca, bili prisutni na jednom sastanku na kome je bio izvesni major Zoran Jovanović koji je kako vi kažete bio komandant Zvorničke brigade i još dvojica oficira iz Tuzlanskog korpusa, jedan kapetan i poručnik Sekanić, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa je l' to bilo posle ovog sastanka ili pre?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tada je prošlo već sedam, osam meseci od onog prethodnog sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači ipak su vas pozivali na sastanke?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, pre toga ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I baš tada da vas pozovu na sastanak?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Tako se desilo. Ja ne znam kako se desilo i ko je odlučivao o tom, ali znam da me je baš lično Zoran Jovanović pozvao da dođem na sastanak, a prethodno sam bio sa njim u jednom kafetu gde je on izložio da jednostavno se pripreme, kako je on to rekao, i jedni i drugi se pripremaju za odbranu od druge strane, i takođe da su potrebni svi oficiri, rezervni, da uzmu učešće i da bi bilo poželjno da dođem na taj sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači objašnjavao vam da se pripremaju za odbranu zato što su, pretpostavljali da će biti napadnuti, vi ste rezervni oficir i on vas kao rezervnog oficira pozvao da dođe na taj sastanak, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, sad mi recite pošto kažete pre napada na Bijeljину, negde krajem februara meseca, o kakvom se to napadu na Bijeljину vi govorite, o kakvom napadu na Bijeljину govorite?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Govorim o onom kada su Arkan sa svojim momcima upao u grad i kada su, kad su se desile one stvari koje su se desile i kojih se sećam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa naravno da se to sećate, pretpostavljam, pošto ste živeli tamo. A recite mi kako je došlo do prvih sukoba na području te bijeljinske opštine? Pošto se vi sećate toga, za razliku od mene?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Za ono što ja znam, to sam saznao preko državne televizije, ono što je državna televizija objavila, to znamo sigurno, možda. Ja se sećam toga, ne znam pojedinosti ko je, šta je tome prethodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li tačno da je do tih sukoba došlo krajem marta i početkom aprila 1992. godine? To je bilo prilično posle tog vašeg sastanka gde su vas pozvali kao rezervnog oficira. Prema ovim podacima koje ja imam.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ja znam kada su mene pozvali, a da li je to bilo ili ranije ili kasnije, to nema čak nikakve veze sa događajima u Bijeljini. Prethodno dva tri meseca počeli su i jedni i drugi da se pripremaju za rat, da se naoružavaju, da formiraju nekakve, nije nekakve nego jedinice iz sastava svoje nacionalne pripadnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi dovorite u tom paragrafu 11 da su Muslimani tada kad su uvideli da je rat neizbežan počeli da pripremaju i oni da se pripremaju naoružavaju i tako dalje, ali međutim, to je bilo mnogo ranije prema onom što ste opisivali ranije, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, to zna svak u Bosni i Hercegovini kada su počele pripreme, kada je počelo tajno naoružavanje i voženje kamionima municije, naoružanja, jedni dobijali na nekakav ilegalan način, u stvari i jedni i drugi su se naoružavali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi ko je do početka ovih sukoba bio predsednik Skupštine opštine Zvornik?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa bio je Abdulah Pašić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je bio predsjednik opštine?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Mislim da je bio inženjer po profesiji ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je bio načelnik policije u Zvorniku?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Bio je takođe Musliman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bio Osman Mustafić, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je bio komandant Teritorjalne odbrane u Zvorniku?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne bih mogao pouzdano reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' i on bio Musliman?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne bih vam, ne sećam se, ne bih vam verovatno da, ti podaci, može biti, ne mogu da se setim. Za ovu dvojicu znam sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su mobilizaciju muslimanske jedinice u Zvorniku naredili predsjednik opštine i poverenik SDA Abdulah Pašić i Nedžad Fabić, kasnije komandant Prve armijske brigade Bosne i Hercegovine? Jeli to tačno ili ne?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Verovatno da je tačno, ali o samoj naredbi nisam znao ništa, ne znam ni sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate ko je Sead Hadžiavdić?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Poznato mi je ime, ne mogu sad da se setim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vlasnik kafane "Rojal" iz Drinjače i prema izveštaja policije koji datiraju od jeseni 1991. godine, on se bavio ilegalnim naoružavanjem zvorničkih Muslimana, da li znate nešto o tome?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Znam da su se naoružavali, u koje vreme kad i kako, pojedinosti ne znam, ali znam da su bili naoružani već, rekao sam da su sa početkom Ramazana da su posedovali ne samo pištolje koji su bili lično naoružanje nego automate, znači neko ih je naoružavao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su to isto šta je radio ovaj Hadžiavdić, da su to isto radili u Kamenici Šaban Redžić i Esad Haskić? Da li znate te ljude i da li znate nešto o njihovim aktivnostima?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Kako da ne znam, Šaban je bio predsednik Opštine Zvornika, u to vreme je bio inspektor tržišni u Zvorniku i sigurno, po svim selima su se naoružavali. Ko je pojedinačno, stvarno vam ne mogu reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je bar poznato kakva je uloga bila u naoružavanju i vojnom organizovanju zvorničkih Muslimana kapetana Hajrudina Mešića koji je bio bivši komandir stanice milicije u Ugljeviku?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Za to ime nisam čuo. Verovatno, moguće da je imao neku ulogu, ali ja ne znam, nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, pošto ste vi verovatno bili dobro upoznati sa prilikama, pretpostavljam na osnovu ovoga šta govorite da je jedan od razloga evakuacije Srba iz grada, pomenuli ste da su mnogi napustili, šta je još u januaru 1992. godine u Zvorniku formirana paravojna jedinica pod nazivom "Džamijski golubovi" koje je predvodio zvornički kriminalac Mithad Grahić? Je l' to tačno?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da li je formirana ta jedinica stvarno ne bih mogao da tvrdim, čuo sam o tome da je imaju izvesne grupe da, ali kako se ona zvala i to stvarno Mithada znam, ali ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je bio kriminalac?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa bio u zatvoru, zašto ne znam, verovatno, nikad nije pripadao krugu ljudi koji su se družili samnom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi se niste družili s kriminalcima, pa ga ne znate bliže. A je l' vam poznato da je u to vreme na širem području Zvornika formirana takođe jedna muslimanska paravojna jedinica pod nazivom "Kobre" kojima je komandant bio izvesni Suljo koji je pre rata radio kao nastavnik u selu Sapna, pa se pretpostavlja da je reč o Sulejmanu Terziću. Da li vam je išta o tome poznato?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ako je to bilo na području Sapne, to je ipak svojih dvadesetak kilometara okolo, ali kažem znalo se da se formiraju jedinice, znalo se da se formiraju straže, čak je i ubijen čovek njihov muslimanski

koji je radio u Beogradu, vraćao se noću iz Beograda kući ne znajući da za te straže, naišao je i oni ga ubili. Zapravo je to bilo baš u pravcu Grbavice ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Muslimanske snage i straže ga ubile ...

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Znači bilo je straža, bilo je naoružanih... To, to zna svako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato uopšte išta o toj jedinici "Kobre", jer kasnije je njom komandovao Šemsudin Muminović koji je imao nadimak Kobra, kasnije komandant Zvorničke brigade Armije Bosne i Hercegovine?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ja sam u to vreme već bio u Holandiji (Holland).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda vas neću da pitam o tome. A da li ste čuli za događaje iz marta 1992. godine koji je izazvao veliko uznemirenje među Srbima kad je bez ikakvog povoda u zaseoku Šahmani bio događaj gde je uhapšena petorica srpskih mladića koje je saslušavao izvesni Avdija Omerović? To je mart 1992. godine.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Verovatno je bilo, ali tada su već iz sela dolazile informacije, ređali su se svi, pa i ja zabavljen svojim problemom kako spasti svoju sopstvenu kožu. Tako da, možda je i bilo, možda je prošlo kroz uši jednostavno, ali možda i nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju ne možete da se setite, pa ne želim da vas dalje o tome pitam. Ali vi u paragrafu 11 navodite kako vam je upravo ovaj Abdulah Musić pokazao kutiju sa automatskim i poluautomatskim puškama koje su Muslimani nabavili, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, to je već bilo uoči, na dan Bajrama čini mi se pre tih... 5. aprila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete da je on vama rekao da je to kupio od nekih Srba, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dakle tvrdite da su se Srbi spremali za napad na Muslimane, a istovremeno im prodavali puške, automatske puške?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Sve je moguće. Ako su mogli ti isti ljudi da prodaju kad je bila zabrana za brašno iz Srbije, pa su dolazili kamioni samo pretovareni za Tuzlu i za druge gradove, znači oni to nabave iz Srbije pa prodaju Muslimanima, prešli su ti isti ljudi da prodaju i oružje, to nije nikavo čudo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ima li neke razlike između brašna i oružja? Ja to razumem da neko švercuje i preprodaje, crna berza i tako dalje, ali ovde vas pitam kako je moguće, ako su se Srbi spremali za oružani sukob da prodaju oružje toj strani sa kojom navodno treba da se sukobe?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Isti ti ljudi su prodavali Srbima naoružanje, jedan automat za 1.200 maraka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa to su znači bili neki crnoberzijanci koji su prodavali oružje bilo kome, kome stignu, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne neko organizovano, kako bih rekao naoružavanje ili neka organizovana srpska formacija koja prikuplja naoružanje, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Taman posla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taman posla kažete?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pojedinci su to radili, ne može se govoriti o celokupnoj populaciji ili nekavim legalnim jedinicama da su to radile.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam, to je vrlo bitno. Dakle, vi ste takođe izjavili da su na sastanku održanom povodom zvrničke jedinice glavnu reč vodili Grujić, Dragan Spasojević i Sveto Popović, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, može se reći tako da su njih trojica

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sva trojica su ljudi koji su iz Zvornika i nalaze se na funkcijama u Zvorniku dugo godina, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne dugo godina. Nisu oni su bili iz Zvornika, svi trojica dok je bio ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažem dugo godina žive u Zvorniku, ljudi su iz Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B- 1524 – ODGOVOR: Pa dugo godina žive u Zvorniku sem Popovića Svete, ova dvojica su sa strane, iz jednog sela sa zvorničke opština, a Grujić je rodom iz Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je dugo živio u Zvornku, je l' tako?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, zadnjih 20 godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što će reći sva trojica su žitelji Zvornika?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bar 20 godina?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nisu došli negde iz Srbije ili ne znam gde u Zvornik u ovo vreme o kome govorite nego su tu već 20 godina najmanje, je l' tako?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I takođe kažete da je major Zoran Jovanović bio komandant Zvorničke brigade?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Bio je postavljen pre početka rata na, tako se izjašnjavao, komandant za zvorničku opštinu. Šta je to bilo u to vreme formacijski, da l' je to bila brigada ili neki vid Teritorijalne odbrane ne bih mogao reći. Znam da su bili ljudi koji su u svakom slučaju nešto više iznad bataljona, jer ako su bili komandanti bataljona, onda tih četa koji su bili nadređeni, a on je bio njihov komandant, znači normalno je da je sledeća po toj nekakvoj hijerarhiji mesto komandanta brigade ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Opet sam zaboravio ovaj vaš broj, gospodine 1524, samo to hoću u stvari da ustanovim. Tu se radilo o sastanku gde su se osnivale te jedinice, je l' tako?
SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: One su bile ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi sami kažete to je trebalo da bude nekakva logično zaključujete ako su formirani naki bataljoni da bi to trebalo da bude brigada, to je sastanak, ta brigada još ne postoji nego se tu osniva, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ako su komandanti određeni i ako su imali određene spiskove, svako komandant za svoje pripadnike, naravno jednonacionalne onda, svakako da je takva jedinica u načelu formirana, a nije mobilisana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To razumem, ali dakle radi se o lokalnoj Teritorijalnoj odbrani i vašem zajedničkom organizovanju i raspoređivanju pripadnika te lokalne Teritorijalne odbrane u te jedinice Teritorijalne odbrane, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I kad kažete major, komandant...

SUDIJA MEJ: Prekinuću vas za trenutak da bih vam rekao da imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Vrlo mi je žao, gospodine Mej (May), ja nisam gledao na sat, imao sam, ovaj svedok daje jedno vrlo interesantno svedočenje, da li možete da mi produžite još bar nešto, pa ću pokušati da preskočim preko nekoliko pitanja.

SUDIJA MEJ: Onda imate još 10 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da pokušam da preskočim sad ovo, znači da ste vi imali tu određenu funkciju, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ona piše, i neću da zbog vaše identifikacije i jedinica se sastojala od lokalnih dobrovoljaca pripadnika TO, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Neki su dobrovoljno u to vreme već, pristupali jedinicama, tražili da se naoružaju, tražili da budu u sastavu dobrovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, i radilo se o lokalnoj Teritorijalnoj odbrani, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vi u paragrau 14 navodite kako je Zvornička brigada, znači ta zvornička brigada to je vaša jedinica Teritorijalne odbrane koju ste vi formirali od stanovništva lokalnog u Zvorniku, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ona je brojala između 3.000 i 4.000 ljudi, da ne ulazimo dalje, je li to veličina te vaše brigade?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa možda nešto i više u to vreme sa početkom rata sugurno da je bila mnogo veća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čak ste imali i neke tenkove čije su posade činili takođe rezervisti iz Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Nisu bili neki tenkovi, bila je tenkowska četa Čelopeka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tenkowska četa čije su posade takođe činili rezervisti iz Zvornika, je l' tako? To je iz ovoga šta ovde piše.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, sada vi u paragrafu 15 kažete kako su Srbi preko vikenda odlazili u vikendice razne, kao što svi rade preko vikenda i neki u Mali Zvornik, odnosno preko Drine u Srbiju.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, tamo su bile mahom vikendice, bio teren prikladniji za zidanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U ondašnjoj Jugoslaviji nije se vodilo računa gde je republička granica, ljudi iz Zvornika koji je veći grad imali su vikendice preko Drine na području Srbije?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Svakako, većina njih su imali vikendice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I oni su se kako kažete, pošto su slutili da može da se desi nešto loše, preko vikenda sklanjali u te vikendice u Srbiji, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da. Neki su čak prevezli i nameštaj iz stanova da im ne bi propao u slučaju početka rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su selo Kozluh neposredno pre izbijanja sukoba posetili ovaj Grujić, Spasojević i Muhamed Jelkić, inače Musliman, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, direktor bolnice. Nije mi poznato da su se sastali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da su ta trojica zajedno sa hodžom Muhamed efendijom Lugavicom i srpskim sveštenikom Vasilijem Kačavendom odlazili kod meštana Šepaka i Hočića i molili ih da ne dođe do sukoba, da ne upotrebljavaju silu, govorite da su molili da ne probijaju barikade, je l' ste tako izjavili?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Za to mi nije poznao. Znam da Kačavenda je vladika zvrničko-tuzlanski. Stvarno ne znam da je bilo ko odlazio tamo, a pred sam taj sukob kad je već bilo ograničeno kretanje i za Srbe u okviru srpskih sela, Muslimanima oko muslimanskih sela, ne verujem da bi pred sam taj rat neko otišao. Otišao je komandir milicije prema Kuli, Srbin, zamenik komandira milicije, pa su ga ubili. Prema tome, sumnjam u mogućnost takvog hodanja po selu i ubeđivanja ljudi jer znam da bi mogli veoma lako izgubiti glavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja sam to zabeležio ovde da sam to našao u vašoj izjavi, ali sad nemam vremena da tražim, lako je to ustanoviti. Vi kažete u paragrafu 16 da ste od ljudi iz novoformirane brigade saznali da će doći do napada na Zvornik, je l' ste tako izjavili?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, to je nedelju dana ranije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite u paragrafu 18 da su Srbi 5. i 6. aprila počeli da dižu barikade na Vidakovoj njivi, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, u nedelju uveče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, zar to podizanje barikada na njivi nije gest pripreme za odbranu, a ne za napad kao što vi tvrdite?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: To nije bilo na njivi, to se samo tako zove to je bilo na ulazu u grad kapija grada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači na ulazu u grad podižu barikade. Pa je l' to nije vid odbrane, a ne priprema za napad na grad?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Može se koristiti i za jedno i za drugo. Zavisu s koje strane stojite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi u istom tom paragrafu tvrdite da ste se te noći sa ljudima obe nacionalnosti organizovali u svojoj zgradi i počeli da pratite sve šta se događa, dakle i sa Muslimanima i sa Srbima.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa svi su u gradu bili zajedno dok nije zapucalo i svi kad je zapucalo, jedna manjina je otišla prema Kuli Gradu, a jedna većina Srba i Muslimana, sigurno 10.000 je prešlo u Mali Zvornik u Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete da ste hteli da pređete most ka Malom Zvorniku, ali da su ga držale muslimanske snage pod svojom kontrolom i nikom nisu dozvoljavale da pređe most. To kažete u paragrafu 23, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: To je bilo pred sam napad, pred sam napad, to je bila sreda ujutru, zabranili su izlazak iz grada i oni su postavili isto barikadu, jedan autobus i jedan kamion furgon, ne dozvoljavajući da iko izađe iz grada, plašeći se da ako izađu Srbi da će biti na meti samo oni, ovako su i jedni i drugi u gradu, pa šta Bog da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo vas molim kratko mi odgovarajte. Poenta je bila da su muslimanske snage držale most pod kontrolom i nisu vam dali da pređete, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, s jedne strane, sa bosanske Muslimani, sa srbijanske Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A sa strane Republike Srbije bila je policija, pretpostavljam. Samo na mostu, niko drugi nije imao da bude. Recite mi, na tom mostu ste prepoznali Albanca Džavida Behljluljija, izvesnog Ibrahimovića i druge, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da, njih dvojicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu li svi oni bili naoružani?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Radilo se o sukobima, a ne o napadu Srba na grad Zvornik, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Još nije počeo, još ništa se nije desilo, samo su bile straže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi tvrdite da tek u kasnijim satima, 8. aprila kad su sukobi jenjavali veliki broj ljudi, njih oko 10.000 napustilo Zvornik i otišlo u Srbiju preko Malog Zvornika, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I među tih 10.000 koji su pobjegli iz Zvornika gde su počeli sukobi, znači počeli sukobi u Zvorniku, 10.000 stanovnika beži u Srbiju, to su i Srbi i Muslimani. I Srbi i Muslimani beže u Srbiju, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Bilo je više Muslimana, brojniji je bio sastav Muslimana u gradu nego Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Više Muslimana beži u Srbiju da se tamo skloni, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jer zna da je u Srbiji bezbedno, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, sukobi su u Zvorniku, a Muslimani kako vi sad kažete beže u Srbiju da se tamo sklone, jer njima je jasno da to nije nikakav sukob koji ide iz Srbije već lokalni sukob između Srba i Muslimana u Zvorniku, a oni idu i sklanjaju se u Srbiju gde je bezbedno.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Pa, svakako, jer ko god je prešao, ne baš svi, ali 99,99 posto su spašeni, a taj 0,1 posto iz ovih ili onih razloga uhapšen u Srbiji i vraćen u Zvornik.

SUDIJA MEJ: Ovo mora da bude vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako je poslednje, ako je taj 0,01 posto koji je negde uhapšen u Srbiji, to su ih vaše snage u Malom Zvorniku uhapsile. A nisu ih hapsile nikakve snage srpske policije već vaše snage, je l' tako?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Mene je uhapsila baš policija srpska. I bez ikakvih predradnji koji su normalni u jednom civilizacijskom svetu za 10 minuta ekspedovali i vratili u logor u "Alhos".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A molim vas, jesu vas uhapsili na bazi zahteva vlasti iz Zvornika?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Nikakav zahtev nisam ni video, nikakav zahtev nisu mi oni, jednostavno, na ulici kao kriminalca sa troje, četvero kola, policija opkolila, uhapsila, ubacila u auto i predala u Bosnu.

SUDIJA MEJ: Vreme vam je isteklo, imali ste više nego dovoljno vremena, gospodine Miloševiću. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, samo da dovršimo ovu temu koja je započeta već i ja bih se samo njome pozabavio. Gospodine svedoče, od ovih 10.000 ljudi koji su se odlučili da krenu prema Srbiji, da li je bilo ljudi iz Zvornika? Zvornik je u Bosni, a Mali Zvornik je u Srbiji.

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovih 10.000 ljudi je prešlo u Srbiju?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je bilo ljudi koji su odlazili prema centralnom delu Bosne i Hercegovine tih dana ili je uglavnom to bio ovaj talas koji je krenuo prema Srbiji?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Mislim da je par hiljada, a to je 2.000 do 3.000 otišlo prema Bosni, a to je prema Kuli Gradu koji se kreće, isto to je na granici zvorničkoj, odatle se moglo ići u centralnu Bosnu. Ali većina stanovnika Zvornika grada u kome je bilo osamdesetak posto Muslimana prešlo je u Srbiju u Mali Zvornik.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Međutim, kad ste stigli u Banju Koviljaču, kao što ste kazali ovde u paragrafu 47, to je već daleko tamo prema Srbiji, je li rekli ste da ste u tom mestu videli da tamo ima oko 1.000 Muslimana. Da li su oni bili zbrinuti u Banji Koviljači ili ne?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: I više od 1.000. Oni su pojedinačno odlazili u kuće svojih poznanika. To je blizu, oni su se družili i pre rata i bili su popu-

njeni svi hoteli tada, oni su uzimali sobe legalno, niko im nije branio, plaćali su sobu barem svi oni sa kojima sam bio. To je bio prepun park, prepuna Loznica. To je bilo ne 1.000, to je bilo nekoliko hiljada Muslimana.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je jedan broj Muslimana dobrovoljno ili nevoljno možda krenuo ili je dobrovoljno krenuo prema drugim zemljama u Evropi (Europe), uz određenu organizaciju koja je postojala, međunarodnu, da se ode i u druge zemlje. Da li je njima omogućeno, kao što je vama omogućeno da odete u neke druge zemlje?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Meni nije bilo omogućeno. Ja sam na neki drugi način na jedan otišao u drugu zemlju, ali sam čuo ovde, jer se družim sa ljudima da im je omogućeno da odu. Čak sam, u Beogradu sam bio prisutan kada je jedna porodica dobila i pasoš jer nisu imali pasoš, u beogradskom SUP-u su dobili pasoše da mogu da idu dalje legalno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E, molim vas samo da mi još odgovorite na pitanje da bi sudije to znale, spominjali ste juče crne uniforme?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste ikad pre svih ovih događaja ili posle ovih događaja videli i jednog vojnika Jugoslovenske narodne armije ili Vojske Jugoslavije u crnoj uniformi?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ne.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC AGA

TUŽILAC AGA – PITANJE: Časni Sude, ako mogu, uz vašu dozvolu svedoku da postavim par pitanja u dodatnom ispitivanju. Gospodine B-1524, pomenuli ste da su pre napada na Zvornik SDS i SDA pokušavali mirnim putem da pregovaraju o stvarima. Možete li da nam kažete koje telo, koja grupa je u stvari napala Zvornik?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Ja sam to neki put u šali, ali to je stvarno zbilja kao što je primetio gospodin Milošević, uvek govorio o tome da jedni kažu u odbrani Zvornika, drugi kažu u napadu, sad bez obzira kako se to terminološki izrazili, ali znam da je prethodni dan već su bili Arkanovi vojnici i Arkan, bili su u Karakaju i da je taj prethodni dan bilo pet, njih četiri ili pet

bilo uhapšeno u Zvorniku u "Mercedesu" (Mercedes) koji je bio prepun oružja. Da su na grad koji je bio pored verovatno i lokalnih sastava jedinica učestvovala u napadu i Arkanove jedinice. I to su ti ljudi koji su bili u crnim uniformama. To su ti ljudi koji su opljačkali grad, koji su počinili niz zločina ubistava u samom gradu. To nisu bile jedinice JNA, nije bio nikakav satav legalnih snaga nego paravojna jedinica.

TUŽILAC AGA – PITANJE: Hvala. Gospodine, možete li molim vas da kažete Pretresnom veću odakle je došao Arkan i njegove jedinice, iz koje republike?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Arkan je imao kuću u Beogradu, imao je i tada pre rata, bio je beograđanin, mahom ti koji su me saslušavali kada sam bio uhapšen i koji su bili u "Alhosu" su sa beogradskim akcentom, mislim to nije nikakva tajna, to se zna odakle je Arkan regrutovao svoje momke. Iz gradske populacije, jedan broj Beograđana.

TUŽILAC AGA – PITANJE: Hvala, i jedno završno pitanje. Pomenuli ste da kada ste bili u Malom Zvorniku posle napada ili odbrane, kakogod da se nazove taj događaj, iz Malog Zvornika u Srbiji je išlo granatiranje. Možete li da nam kažete ko je izvodio to granatiranje na Zvornik?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: Video nisam, ali su mi rekli da su to bila smeštena na jednom visu, iznad Malog Zvornika, jedna jedinica minobacačka koja je bila isključivo od sastava teritorijalne jedinice zvorničana, znači iz Bosne ljudi koji su smestili tu radi bolje preglednosti i postizanja boljih rezultata u samom izvršenju svog zadatka. Bili su smešteni možda na jednom kilometru vazdušne linije od Drine sa srbijanske strane.

TUŽILAC AGA – PITANJE: Imam još jedno dodatno pitanje u vezi s tim. Ako se ta minobacačka baterija nalazila na jedno kilometar na srpskoj strani, da li ste vi imali utisak da je to nešto šta je prethodno pripremljeno za napad ili odbranu?

SUDIJA MEJ: Mislim da svedok ne može da odgovori na takvo pitanje. Možemo da kažemo sledeće, da li ste vi videli bilo kakve znake pripreme pre napada, kao da je to pripremano?

SVEDOK B-1524 – ODGOVOR: U trenutku samog dejstvovanja su jedinice svakako na dan dva da budu tu razmeštene, da izvrše određeno reperisanje

ciljeva koje će gađati. To se barem dva dana ranije se ta jedinica smesti na tom proplanku. Nije samo u pitanju ta jedinica minobacačka. Dejstvovalo se preko naših glava, jer smo bili u Malom Zvorniku i puškomitraljezima sa područjima iznad nas sa područja na kojima su bili smešteni, gađalo se na bosansku stranu.

TUŽILAC AGA: Hvala svedoče, ovim je završeno moje dodatno ispitivanje.

SUDIJA MEJ: Svedoče B-1524, ovim je završeno vaše svedočenje. Hvala vam što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite. Sada možete da idete, ali sačekajte da se spuste zastori.

TUŽILAC NAJS: Želeo bih da pomenem par administrativnih pitanja koja se odnose na svedočenje sledećeg svedoka. Pretresno veće je dobilo završnu, potpisanu verziju njegove izjava kao zamenu za prethodnu, koja ima nekih izmena i to sam naveo u dodatku. Neizbežno, kao što sam predviđao bilo je izmena i nadam se da to Pretresno veće neće da dovede u nezgodnu situaciju. Nalog koji smo dobili odnosi se na pasuse koje smo dobili u živom svedočenju, a ostali paragrafi su, nadam se, tačni.

SUDIJA MEJ: To je neizbežno, jer to stvara probleme. Ako se uvode bilo kakve promene u izjavu, to ne samo da deranžira Pretresno veće već i sve ostale koji su u ovom predmetu.

TUŽILAC NAJS: Pa ja sam od samog početka rekao da je to radna verzija, da je to nacrt, jer je mogao samo da bude nacrt izjave, a kada je svedok došao ovde u ovim okolnostima neizbežno je pokrenuto nekoliko pitanja. On je hteo da to pojasni i to je neminovno dovelo do promena koje su predočene Pretresnom veću. U svakom slučaju, oni pasusi za koje Pretresno veće želi da čuje uživo su paragrafi od 98 do 109, zatim od 119 do 120 i od 124.

SUDIJA MEJ: Da, a ono šta sam primetio je da je većina promena u korist onoga ko će da obavlja unakrsno ispitivanje, da to kažem na jedan neutralan način.

TUŽILAC NAJS: Upravo tako.

SUDIJA MEJ: Prema tome, ova pojašnjenja u ovom slučaju pomažu Odbrani, ali ako gledamo sada u budućnost, a očigledno je da će takvih stvari biti, takve stvari moraju da se obavljaju na jedan ekspeditivniji način i moraju da budu fer u odnosu na sve na koje se odnosi ovaj predmet.

TUŽILAC NAJS: Pa to jedna posebna vrsta svedoka, kao što sam već objašnio, i to objašnjavam već nekoliko meseci i kao što možda znate, da li možemo ipak da pređemo kratko na privatnu sednicu?

(privatna sednica)

sekretar: Ponovo smo na otvorenoj sednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam to dobio, gospodine Mej, zapravo dobio sam sinoć. Ovu verziju o kojoj govori gospodin Najs (Nice) sam sinoć dobio. To je bilo prvi put da sam je dobio, jer smo moji saradnici i ja imali sastanak koji je bio planiran za 18.00 i tad sam to dobio. A što se tiče ove prakse da mi gospodin Najs dostavlja materijal u poslednjem trenutku, ja sam vas u nekoliko navrata zamolio da se sa tom praksom prekine. Postoji to pravilo da materijal treba da se dostavlja mesec dana ranije, a vi ste to u mom slučaju skratili na 10 dana, ali gospodin Najs ne poštuje ni tu odluku da mi se 10 dana ranije dostavljaju, nego mi nekad dostavlja 10 minuta ranije određene papire. Prema tome, neću da se bavim ničim konkretnim u vezi sa ovim svedokom, svakog ću svedoka da ispitam, ali zaista zahtevam da iz elementarne pristojnosti dobijam dovoljno unapred makar tih minimalnih 10 dana koje ste vi propisali. To govorim za ubuduće, a neću da vam zaustavljam vaš plan rada ...

SUDIJA MEJ: U redu. Mi smo jasno rekli da to nije plan Pretresnog veća po kome bi ove izjave trebale da dolaze u poslednjem trenutku i to je nešto zbog čega je Pretresno veće jako zabrinuto, jer želi da vi imate dovoljno vremena. Mi smo takođe dobili ovu novu verziju u 17.00 juče i kao što ste čuli, pokrenuli smo to pitanje sa Tužilaštvom. Tačno je da u normalnom toku događaja to zaista nije dovoljno vremena. Međutim, mi smo pogledali ove konkretne dodatke i koliko ja vidim, svi su oni, svi oni idu vama u prilog, i ja mislim da ne bi bilo u redu da se izbace, tako da sugerišem da iz tih razloga

koristimo ovu novu verziju. Međutim, ubuduće ćemo svakako da imamo na umu ovo pitanje vremena, jer sasvim je jasno da vi morate da imate dovoljno vremena da bi ste se pripremili za unakrsno ispitivanje. I to je pitanje kojeg smo mi vrlo svesni.

SUDIJA ROBINSON: Ako mogu samo nešto da kažem. Bilo koje vreme koje vam bude bilo potrebno zbog ovog kasnog dostavljanja materijala od strane Tužilaštva, treba da se uzme od vremena koje stoji na raspolaganju Tužilaštvu. Ja sam samo želeo da potkrepim reči predsedavajućeg sudije, jer ova praksa je zaista neprihvatljiva.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je prikladno i neophodno da objasnim konkretne teškoće sa kojima smo se susreli u ovom konkretnom slučaju. Ako imamo uslove kao što su ovi, kada svedok dolazi pod ovakvim okolnostima koje su Pretresnom veću poznate, mi možemo time da se bavimo samo kada je on ovde. Priprema ovih dokumenata, posebno priprema na dva jezika je izuzetno težak posao u kojem učestvuje veliki broj ljudi. Materijal od kojeg je pravljen ova izjava je godinama bio na raspolaganju optuženom. On je na vreme bio obavešten o ovom svedoku i dovoljno unapred je znao da će se koristiti knjige i knjige su mu stavljene na raspolaganje. U stvari iz tih knjiga je izvađen najveći deo materijala tokom razgovora sa ovim svedokom. Jedini način na koji može da se izbegne da se ovakva situacija ponovi je da se ovakva vrsta svedoka pozove mesec dana ranije ili i više od toga, i da se onda ovde zadrži, a to nije moguće. Kada je reč o ovoj konkretnoj izjavi, odnosno izjavama, stav je da je nacrt ove izjave napravljen kao naše predviđanje onoga šta mi želimo da saznamo od svedoka u vezi sa knjigama koje je napisao, tako da sve upozorimo na izvestan način na činjenice koje će da se pojave tokom svedočenja. Tužilaštvo je napravilo tu verziju prošle nedelje, radilo je na njoj od utorka do nedelje posle podne i onda je ta potpisana verzija, verzija koju je svedok potpisao u nedelju posle podne i bio njime zadovoljan, stavljena na raspolaganje Pretresnom veću u ponedeljak ujutru i takođe drugoj strani.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Najs, ali vi morate da shvatite da Tužilaštvo nije jedina strana u ovom postupku o čijim interesima treba da vodite računa. Dakle, ovde postoji i Pretresno veće. Ukoliko dokumenti stižu u poslednjem trenutku, mi moramo da prekinemo sa radom u sudnici, zato što je to jedini način da se to obradi, to jest da se da optuženom vreme da on obradi taj

materijal da bismo bili pravedni prema njemu. Ali u svakom slučaju, dakle, ovo pitanje smo za sada rešili i nadam se da ubuduće nećemo više imati ovakve probleme. Samo da se posavetujemo za trenutak.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Dakle, sada ćemo da radimo po novoj verziji. Ukoliko vam je potrebno više vremena, naravno da možete da uzmete više vremena, ali to će da vam se oduzme od onoga šta vam je preostalo do kraja nedelje.

TUŽILAC NAJS: Vi se verovatno nećete iznenaditi kada vam kažem da je šest sati izdvojeno za unakrsno ispitivanje, to je dakle nešto šta je već rešeno i ja ću da se potrudim da ovo obradim na najbolji mogući način pod datim okolnostima. Ja bih samo želeo da Pretno veće bude sigurno u to da ja radim sve, baš sve šta mogu da dostavim materijal pred Pretno veće na najbolji mogući način, i na najbrži mogući način, ali da nekada jednostavno postoje neke okolnosti koje su van naše kontrole i van naših organizacionih sposobnosti. Mi jednostavno ne možemo da ovde držimo svedoka mesec dana da bismo sve ovo pripremili na taj način.

SUDIJA KVON: Samo da vas pitam nešto. Ova poslednja verzija izjave, je li prevedena?

TUŽILAC NAJS: Jeste. Ja sam uveo ovaj sistem da bih vas upoznao sa kakvim se mi praktičnim problemima suočavamo. Dakle, imamo svedoka koji daje izjavu, i obično je daje na jednom jeziku i onda se ona prevede. Obično je potrebno nekoliko nedelja da se to uradi od strane prevodilačke službe zato što oni nemaju uslove da to urade po hitnom postupku ukoliko se radi o jednom obimnijem dokumentu. Dakle, to ne može da se uradi bez ogromnog troška i zato smo mi sada uzeli dva prevodioca, zapravo dva pripravnika prevodioca koji rade sa svedokom tako da, dok se dokument sastavlja ili menja na jeziku na kojem se vodi razgovor sa svedoko, to je obično engleski, neko paralelno radi na tome da se te promene unose i u prevod. I na taj način smo mi u stanju da pripremimo dokumente koji će da se podnesu po Pravila 89, dakle da budu na oba jezika.

SUDIJA MEJ: U redu. Dakle, nastavićemo o ovome posle pauze, i radićemo sa svedokom po novoj verziji. Sada pravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Molim da svedok sada pročita svečanu izjavu.

SVEDOK JOVIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hoćete li da nam kažete svoje ime i prezime, molim vas?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Borisav Jović.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Joviću, ja ću sada da prepričam kakvi su bili vaši kontakti sa Tužilaštvom da biste identifikovali materijal na kojem smo radili. Prvo, u smislu konteksta, vi ste se rodili oktobra 1928. godine i bili ste na raznim funkcijama u vladi tokom vaše karijere. Uglavnom ste se bavili socijalnim i ekonomskim razvojem, bili ste ambasador u Italiji (Italy) krajem sedamdesetih godina. Da li ste 1989. godine bili izabrani kao srpski predstavnik u Predsedništvo SFRJ, da li ste bili potpredsednik tog Predsedništva od 5. maja 1989. godine do 15. maja 1990. godine. Da li ste bili predsednik od 15. maja 1990. do 15. maja 1991. godine? Da li ste posle toga bili predsednik Socijalističke partije Srbije od 24. maja 1991. godine do oktobra 1992. godine kada ste preuzeli funkciju od optuženog koji je tada sišao sa te funkcije i kad se on vratio kao vođa partije da li ste vi onda postali potpredsednik stranke i ostali na toj funkciji do novembra 1995. godine?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da, tačno je to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, imajući to na umu, da li je tačno da ste vi napisali dve knjige od kojih se jedna zove "Poslednji dani SFRJ", to je dnevnik, a druga se zove "Knjiga o Miloševiću"? Da li ste takođe imali razgovor kao osumnjičeni sa Tužilaštvom u septembru 2002. godine i zatim u aprilu i septembru 2003. godine? Da li ste onda posle toga došli u Hag (The Hague) zato što ste dobili *subpoena* i da li ste imali pripremni rad sa Tužilaštvom za vaše svedočenje prošle nedelje od utorka ili srede, pa do kraja ovog vikenda?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na osnovu tih pripremnih radova tokom kojih su korišćene knjige i intervjui pre svega iz knjige, da li ste onda na osnovu toga juče popodne potpisali izjavu na 40 strana na engleskom i nešto malo veći broj strana na BHS-u? Da li ta izjava tačno odslikava događaje?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I da li imate pred sobom verziju na BHS-u te izjave, ukoliko bude potrebno?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da, imam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Što se tiče vašeg dnevnika, vi shvatate da je vaša pomoć bila potrebna da bi se vaš dnevnik uveo u zapisnik? Što se tiče ovog vašeg dnevnika, da li je to dokument koji ste vi pripremili na osnovu beležaka koje ste svojevremeno vodili?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da, to su beleške koje nisu ni redigovane, one su odštampane tako kako su beležene.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I da li vaš dnevnik, to stoji u pasusu 5 vaše izjave, da li se u vašem dnevniku govori o nekih 100 ili više sastanaka koje ste imali sa optuženim od maja 1989. godine do jula 1992. godine kad su često na tim sastancima bili još pet drugih ljudi, maksimalno pet drugih ljudi? Da li je to zaista bila jedna grupa koje je uključivala Kadrijevića, Adžića, Kostića, Bulatovića i vas?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pored ostalih razgovora zabeleženi su i ti razgovori, a tu grupu sam ja nazvao "šestoricom" da bi mi lakše bilo da u dnevnik ne beležim sva imena, nego da bi se znalo o čemu se radi, ona nije nikada imala formalni naziv "šestorica".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada da se vratimo na funkcije koje ste imali. Vi ste sišli sa funkcije predsednika i zamenio vas je Stipe Mesić 1991. Krnje Predsedništvo sa kojim smo mi upoznati, dakle da li ste vi ostali član tog krnjeg Predsedništva?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do kada?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Do stvaranja nove Jugoslavije, negde do 15. maja 1992. godine, ali smo formalno još nešto iza toga radili dok nije izabran novi predsednik države.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaš dnevnik je objavljen kao knjiga 1995. godine i vi ste odmah bili smenjeni od strane optuženog. On je tražio da vi podnesete ostavku na funkciju poslanika u skupštini, i vi ste se odmah složili sa njegovim zahtevom. Možete li da nam objasnite zašto?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Što se smene tiče u partijskom rukovodstvu, nikad mi nije objašnjeno zbog čega je do toga došlo, posredno mi je rečeno da je u pitanju knjiga, a što se tiče funkcije u saveznoj skupštini, poslaničkog mandata, zahtevano je od mene da podnesem ostavku. Ja sam to prihvatio iz razloga što sam znao da će to biti sprovedeno i mimo moje volje i da ne bismo pravili neke bespotrebne komplikacije, bilo je jednostavnije da to ja sam uradim, a postupak je bio prilično jednostavan prema propisima ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da ste odbili da ispoštujete taj zahtev optuženog, ko bi to onda sproveo?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Sprovela bi partija sama, koja bi mene isključila iz, rukovodstvo partije bi me moglo isključiti iz članstva. Time nastaje stanje po kome automatski nemam pravo da budem na listi Socijalističke partije i onda Socijalistička partija saopštava Narodnoj skupštini sledećega sa liste izborne, koji nije bio još postao poslanik, da će on biti umesto mene.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kao što vi kažete u pasusu 6 vaše izjave: "Ja sam se odmah složio da podnesem ostavku, jer sam znao da ako sam ne pristanem, on će srediti da se to sprovede", je li to tačno?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam u to bio ubeđen. I sigurno bi tako bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaša druga knjiga, "Knjiga o Miloševiću" je objavljena nekih pet godina kasnije i ona se bavi optuženim kao ličnošću. U pasusu 7 vaše izjave vi kažete, možda bih prvo mogao da uvedem izjavu u dokazni materijal, to ću kasnije da uradim. Vi ovde kažete da je optuženi bio ključna figura i glavni akter, "glavni junak srpske tragedije koju sam detaljno opisao u svojoj knjizi". Da li i dalje to mislite?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Naravno. Više od jedne decenije Milošević je bio glavna politička ličnost u Srbiji, imao je apsolutni autoritet u narodu i u

partiji, imao je mogućnost da presudno utiče na sve odluke i samim tim je bio na neki način glavni akter svega toga šta se dogodilo u tom periodu.

TUŽILAC NAJS: Molim da se izjava svedoka koju uvodimo po Pravilu 89(F) uvede u dokazni materijal i molim da se sada ovi drugi dokumenti tako povežu tako da izjava bude dokument pod prvim tabulatorom.

SUDIJA MEJ: Mi ovde imamo tri registratora sa dokumentima koje želite da uvedete. Čekajte da se organizujemo. Dakle, imamo dokazne predmete, registrator koji se tako zove, na početku tog materijala imamo sadržaj, dokument koji se zove "Sadržaj".

TUŽILAC NAJS: Registratori broj 2 i 3 su, zapravo tabulatori 2 i 3 jer se tu nalaze knjige.

SUDIJA MEJ: Dobro, onda će izjava i dokazni predmeti koji su priloženi uz nju biti pod tabulatorom 1.

sekretar: To će biti dokazni predmet 596.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, znači ovo na šta sam se pozivao do sad je dokazni predmet 596, tabulator 1. Gospodine Joviću, vi u pasusu 8 vaše izjave kažete "da ostajete pri onom šta ste pisali u vašim knjigama i smatrate da je to jedan dobar istorijski izvor za jedan Međunarodni sud i što se vas lično tiče, vi ste tu izrazili vaša lična gledišta".

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Što se tiče činjenica koje su iznete u knjigama, one su zabeležene tačno tako kako sam ih ja video, dakle ja smatram da su to istorijske činjenice. A što se tiče mojih procena, one uvek mogu da budu dovedene u pitanje, to je lična procena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što pređemo dalje na detaljnije svedočenje da bismo zaokružili onaj opis vaših kontakata sa Tužilaštvom, recite nam molim vas, prošle nedelje dok smo vas pripremali, da li ste vi pregledali nekoliko dokaznih predmeta koji se sada nalaze u registratorima koji su pred sudijama?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Neke predmeta sam pregledao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I čak ste i jutros videli jedan ili dva dokazna predmeta na koje ćemo da se osvrnemo, zar ne?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Video sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vas uopšteno obavestili o nekim dopunskim pitanjima koja će možda da vam se postave vezano za ove teme koje su obrađene u izjavama, da su te teme suviše kasno iskrsnule da bi normalno bile uključene u izjavu?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je i toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li razumete, gospodine Joviću, da iako će vaše svedočenje većim delom da se odnosi na ovu vašu izjavu koju ste dali, mi ćemo povremeno po zahtevu sudija da se bavimo nekim pitanjima koja nisu baš u hronološkom redu. Dakle, sada ćemo da se osvrnemo na stranu 27 engleske verzije i možda biste mogli to da pronađete, ja mislim da je to negde otprilike paragraf 97, tako da vi to možete da nađete u svojoj izjavi. Pre nego što dođem na te paragrafe koji me interesuju, ja bih rekao nešto o hronološkom kontekstu. Moram da kažem da je ovo dokument, časni Sude, koji možda ne morate sad odmah da gledate, ali nalazi se pod tabulatorom 19. od 7. oktobra 1991. godine. Da li je tada doneta odluka da se Mladić unapredi iz čina pukovnika u čin generala i da li ste upoznati sa tom odlukom? Tu odluku je donelo Predsedništvo SFRJ.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Meni je ovde pokazan tekst odluke sa sednica Predsedništva, ja sam ovde rekao u pripremnom postupku i sada kažem da se toga ne sećam, iako sam očigledno bio na sednici, iz jednostavnog razloga što smo mi na sednici imali niz drugih značajnih pitanja, a o tim poslednjim tačkama dnevnog reda obično su vršene pripreme na kadrovskoj komisiji ili na komisiji za unapređenja i odlikovanja i na sednici Predsedništva nismo se nikada mnogo u to upuštali. Tako da se ja ne sećam toga događaja, ali verujem da je tačno to šta piše u tom dokumentu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I dakle ponovo jedan dokument koji sada ne moramo da gledamo već samo da biste vi mogli da potvrdite njegovu autentičnost. Da li ste vi juče preslušali jedan presretnuti razgovor koji se nalazi pod tabulatorom 17, dakle to je jedan presretnuti razgovor između vas i Karadžića od 15. oktobra 1991. godine? Jeste li vi prepoznali te glasove i potvrdili da se radi o razgovoru između vas dvojice?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, i potvrdio sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dva dana kasnije, 17. oktobra je bila konferencija ovde u Hagu (International Conference on the Former Yugoslavia), da li ste vi bili prisutni?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Potrebno je da nam o tome kažete nešto detaljnije. Šta vam je Kostić rekao o stavu Crne Gore prema planu lorda Karingtona (Peter Carrington)?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Mi smo tog dana praktično dobili sa velikim zakašnjenjem i u velikom vremenskom tesnacu dokument koji bi trebalo za dan, dva razmatramo ovde u Hagu i bilo je naravno napora da se to izuč i da se zauzmu stavovi. Poznato je bilo da postoji razlika između predloga koji je stavio lord Karington i stavova koje smo mi zastupali. Suština tih razlika je bila što je plan lorda Karingtona predviđao rasturanje Jugoslavije, da svaka republika može postati samostalna na osnovu referendumu. Mi smo smatrali da je bolje da se napiše i da je ispravnije da se napiše da svaka republika može to da učini na osnovu referendumu naroda, dakle da ne bude, ne samo referendum svih građana nego referendum naroda, jer u nekim republikama kod nas postoji više naroda, i drugo, smatrali smo da treba da se napiše da oni koji smatraju da ne žele da izađu iz Jugoslavije mogu u njoj da ostanu. Očekivali smo da to i Crna Gora isto prihvati, da prihvati stav koji smo mi imali. Međutim Branko Kostić mi je u trenutku kada smo tek pogledali taj dokument rekao: "Crna Gora će prihvatiti predlog lorda Karingtona". Ja mu nisam verovao, mislio sam da je to neka šala i nanovo sam ga pitao i upozorio da bi to bilo katastrofalno za celu našu politiku, za Srbiju i srpski narod. Ne, on je rekao da su ga obavestili da će to učiniti. Ja sam onda o tome obavestio Miloševića, jer sam ionako pošao kod njega da ga obavestim da vidimo šta ćemo da radimo. On je, prvo nije verovao, onda je pokušao da dobije Bulatovića telefonom i da s njim razgovara. Nije uobičajeno bilo da se ne može dobiti, bilo je zauzeto. Nešto kasnije smo dobili telefaks iz Crne Gore u kome je pisalo upravo to šta mi je Kostić rekao i ovaj, eto tako, tako se ta stvar završila, da je Crna Gora u tom trenutku bila odlučila da prihvati Karingtonov plan (Carrington Plan).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na sledećem sastanku Predsedništva SFRJ vi ste uzeli reč i govorili ste o tome da je Crna Gora zauzela taj stav. Šta ste vi uradili, kakav je bio vaš stav, šta ste vi rekli?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam uzeo reč, a onda sam se okrenuo Kostiću i rekao: "E pa danas ćemo te ovde preglasati, pošto nas je više koji smo za stav koji zastupa Srbija", ali pokazalo se da je Kostić imao isti stav kao mi, dakle Kostić, iako je bio predstavnik Crne Gore u Predsedništvu Jugoslavije nije prihvatio stav Crne Gore nego stav Predsedništva Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim imamo nekoliko dokaznih predmeta koje bih želeo da pogledate zato što malo ne pratimo hronološki red, a želeo bih da se ovi dokazni predmeti obrade u ovom trenutku. Dakle, tabulator 15, molim vas da se taj dokument stavi na grafoskop. Svedok je video taj dokument. Da li se sećate da ste ga dobili? To je dokument sa datumom 25. oktobar 1991. godine, UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), šalje ga Federiko Majer (Federico Mayor) i tu se kaže da su oni zainteresovani za svetsku baštinu i za mesta koja su zaštićena kao deo svetske baštine, naročito u Dubrovniku i predlaže da dođe jedna delegacija u vašu zemlju u vezi onoga šta se tamo događa da bi se preduzele neke mere da bi se zaštitio Dubrovnik.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ja se nisam setio, nisam zapamtio za taj dokument, ali sam se setio da je to istina i da sam im odgovorio da mogu da dođu i da ćemo učiniti sve da oni izvrše uvid. Dakle, mislim da je taj dokument tačan i mislim da smo im mi to odobrili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, da se sada vratimo na dokument pod tabulatorom 5 gde postoje dve verzije ovog dokumenta kojim ćemo se sada baviti. Da li je došlo do nekog sastanka Vrhovne komande 26. oktobra 1991. godine?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se engleska verzija tog dokumenta stavi na grafoskop, svedok je to već pogledao, dakle molim da se stavi prva strana gde se navodi ko je sve bio prisutan. Ovde možemo da vidimo da ste vi, Branko Kostić, Bajramović, Kostić, Kadijević i drugi članovi Vrhovne komande su bili prisutni. Dakle, ako pogledamo sledeću stranu, pri dnu strane vidimo da gospodin Kostić zaključuje kako treba da se mobilize još oko 220.000 regruta. Da onda pređemo na sledeću stranu, vidimo da ste vi ovde nešto izjavili i da je to uneto u zapisnik, onda molim vas sledeću stranu, ne, oprostite, prethodnu stranu. Ne mogu sada da to nađem u dokumentu. Dakle, vi ste rekli sledeće: "Imamo iskustva iz dosadašnjih mobilizacija i ne-

shvatanja problema. Postavlja se pitanje da li naše aktivnosti možemo da zasnovamo na uspehu mobilizacije, jako se bojim da nas preveliki zaloga ne dovede do bumeranga sa katastrofalnim posledicama. Ne možete da mislite da ovo zavisi od jednog čoveka, političara. Zato vojska ne može samo da postavlja brojke, koliko čega ima, već i šta treba da se učini. Ja se plašim masovnog otpora, jer situacija nije svuda ista. Možda je najbolja situacija u Bosni i Hercegovini. Na žalost, teško je vratiti izbeglice, a sledeće pitanje je kako će se stvari događati u Crnoj Gori. Ljudi ne znaju da li će nova država sa novom vojskom da bude stvorena. Doneti odluku je jedno veliko pitanje. Puno se toga desilo, od Slovenije do Hrvatske, iskrslu su razni problemi, došlo je do velikih ciljeva i aspiracija koje nismo mogli da ostvarimo, postoji dosta razmimoilaženja između planova za mobilizaciju i toga šta zapravo može da se uradi. Zato mobilizacija mora da se sprovede dva i po puta šire". I sada, ako pređemo na SSNO i Kadijevića: "Ja hoću da budemo sigurni da niko od nas ne želi da nametne političko rešenje, već da ih podržava i obezbedi vojno". Posle toga Adžić u drugom redu govori o opredeljenosti srpskog rukovodstva da svi Srbi žive u jednoj državi, i opredeljenosti bilo kog naroda da živi u Jugoslaviji ako želi. Zatim dalje Kostić kaže: "Ja mislim da crnogorski narod ne podržava trenutnu odluku crnogorske Skupštine. Ukoliko je narod, Srbi u Krajinama su opredeljeni za borbu za Jugoslaviju, onda je vrlo bitno da znamo za šta ćemo se boriti". Na sledećoj strani stoji da se gospodin Jović slaže sa gospodinom Veljkom Kadijevićem i kaže: "Što se tiče političkog rešenja, mi u situaciji sa Crnom Gorom moramo da znamo hoćemo li braniti i one koji neće sa nama. Mi ne možemo da menjamo koncepciju pravljenja države i armije ako to neće Crna Gora. To bi bila jedna nova međunarodna okolnost jer bi nam Srbija ostala sama. Verujem da crnogorsko rukovodstvo ne razume ovu situaciju, jer je to koncept ili šest država koje potpisuju ugovor o saradnji ili su to dve, tri države u jednoj. Za nas je sada problem realne mogućnosti stvaranja veće sile, šta treba da učinimo da se takva sila ostvari, ali onolika koliko može. Zato je veoma bitno učvrstiti jedinstvo na političkom planu i onda isto operacionalizovati. Zato treba ovo raščistiti i potvrditi meru dokle treba ići. Dakle, da li ovo uglavnom odslikava ono šta je bilo na sastanku Vrhovne komande?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je jedna zabeleška koja nije zvanična, a nije ni stenogram, ovo je lična zabeleška nekoga ko je sedeo vodeći beleške za nekoga i ja mogu da razjasnim šta je suština toga razgovora bila. Ne mogu da kažem da je adekvatno bilo šta iz ovoga, ali ima nekih elemenata koju su u razgovoru bili. Jednostavno, mislim da čovek nije baš ni razumeo

o čemu se radi, ali ja sam... Vidite, u tom trenutku je bio nastao problem između Srbije i Crne Gore u odnosu na Karingtonov plan. Takođe je nastalo neko razmimoilaženje, nastalo između rukovodstva Srbije i Crne Gore u pogledu odnosa prema srpskom pitanju uopšte, prema Srbima van Srbije i van Crne Gore. I samim tim je nastao neki problem nejasnoće na koji će se način Crna Gora ponašati prema jugoslovenskoj vojsci i da li ona uopšte može da postoji dok se to pitanje ne razreši. To je znači jedan aspekt. Drugi je aspekt, vojska traži dodatnu mobilizaciju od 200.000 ili ne znam tačno, 220.000 ili 250.000 ljudi, jer sve te frontove koje ona drži tamo, navodno nije u stanju da uradi sa tolikim brojem ljudi koje ima, a naročito nije u stanju da povuče i oslobodi ljude iz blokiranih kasarni u Hrvatskoj, kojih je bilo jako mnogo kasarni sa jako malo ljudi, ali je to bio jedan vojni i politički problem. Što se tiče prvog pitanja, političkog odnosa između Srbije i Crne Gore, to na tom sastanku nuje moglo da se reši. To je pominjano samo kao problem od koga zavisi dalja sudbina vojske i uopšte kako ćemo se prema tome ponašati i očekivao sam da će se to razrešiti između Srbije i Crne Gore kao što je kasnije bilo i u dnevniku zabeleženo. Što se tiče zahteva za mobilizaciju, približno je ovde zapisano, ali ne sasvim precizno da sam ja rekao da ne možemo očekivati kao što vojska misli da jedan političar, ja ili Milošević ili obojica, izađemo sa zahtevom da se ljudi odazovu mobilizaciji i da će mobilizacija od 200.000 ili ne znam koliko hiljada ljudi uspeti, to nije realno uopšte i ne može se to od nas tražiti uopšte. Tako da je taj zahtev preko 200.000 ljudi megalomanski i da, ako mi pokrenemo tako veliki zahtev, da ćemo doživeti bumerang efekat na saglasnost građana da se odazivaju na mobilizaciju i da zbog toga treba biti realan i sagledati to u svetlu realnosti. I zaključak je bio da ne možemo ništa tu zaključiti već da treba da procenimo oba pitanja sa republikama. Prvo pitanje, zbog toga da se vidi da li treba to Srbija i Crna Gora u jednome konceptu života u budućoj državi, pa i u vojsci, i drugo kako se u republikama misli u vezi sa predloženom mobilizacijom. To je suština tih razgovora i sastanka, a zapisnici su kao neki podsetnik za razgovor koji nije baš precizan i ja ne bih mogao da ga uzmem kao nešto što bi mogao da bude dokument. Može da bude dokumenat da je sastanak bio i da su ti ljudi svi bili prisutni i kao neka indikacija o čemu razgovaramo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Joviću, mi smo prilično ograničeni vremenom, ali hvala za ove detalje ovom prilikom. 30. oktobra načinjen je tekst amandmana za Crnu Goru i poslat je u Hag. Možete li da nam kažete ko je to napravio i šta se desilo sa tim?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Mi smo u međuvremenu imali razgovore sa crnogorskim rukovodstvom, oni su obećali da će još da razmisle, vratili su se kući i u suštini su pristali da promene svoj stav. Onda je nastao mali spor između toga da li da taj stav predloži Srbija, a oni da prihvate ili da oni predlože, a da mi prihvatimo. Gospodin Milošević je taj tekst sastavio kako treba da izgleda i insistirao je da to treba oni da predlože. Na kraju su oni to pristali i predložili su taj tekst, a Srbija ga je prihvatila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 103, odnos Miloševića i Kadijevića. Da li su se u vezi sa ovom temom složili? Da li je održan sastanak "Šestorice" na kome su Kadijević i Adžić izrazili mišljenja suprotna Miloševićevom i vašem stavu?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Mi sa Adžićem i sa Kadijevićem nismo o ovome razgovarali, koliko sa ja sećam. Razgovor je bio sa Crnogorcima oko pitanja Karingtonovog plana, a onda smo pozvali da se priključe, kada smo s njima završili razgovor da se priključe Kadijević i Adžić da razgovaramo o pitanjima vojske, o zajedničkoj vojsci, o mobilizaciji i o drugim pitanjima. Naravno da su oni bili u toku, ali nije sa njima razgovarano u tom trenutku ako se radi o dnevniku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da vi u dnevniku kažete da je Milošević nešto pomenuo i rekao da im treba pomoći da smo ih pomagali, da li se sećate da je to pomenuto na sastanku?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: U kom delu dnevnika? A oko ove, slušajte, to je jedna epizoda. Ovo nije bilo tog dana i u tom vremenu, momenat samo. Bila je jedna epizoda kada su oni nama stavili primedbu, Miloševiću, da mi napuštamo brigu u srpskom narodu van Srbije. Milošević im je odgovorio da to nije tačno i da smo ih uvek pomagali i da ćemo ih uvek pomagati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada dolazimo do perioda novembra, decembra 1991. godine. Želim da postavim nekoliko stvari u jedan hronološki redosled. Prvo tabulator 18, da li ste pogledali jedan drugi presretnuti razgovor, telefonski razgovor između vas i Karadžića do kojeg je došlo 18. novembra? to je tabulator 18.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da, pokazali su mi taj razgovor i preslušao sam ga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su to vaši glasovi, vaš glas i glas Karadžića? Da li je do razgovora zaista i došlo?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Časni Sude, u zavisnosti od vremena možda ću da se vratim na to kasnije. 23. novembra ima jedan dokument koji st vi imali mogućnost da pogledate, reč je o ženevskom sporazumu, on je već uveden kao dokazni predmet, to je predmet 396, tabulator 6. Mislim da je najbolje da ga stavimo na grafoskop i, kao što možete da pretpostavite, gospodine Joviću, moja pitanja su između ostalog usmerena na pitanja kontrole nad krnjim Predsedništvom i uticaja na vojsku. Ovo je Ženevski sporazum koji je uveden kao dokazni predmet putem drugog svedoka, ambasadora Okuna (Herbert Okun), datum je 23. novembar 1991. godine. Mislim da vam je poznat ovaj dokument, a na ovom grafoskopu vidimo, optuženi sa Kadijevićem i Vensom (Cyrus Vance) koji je tu možda bio svedok, dakle, "Hrvatska će možda prestati sa blokadom kasarni pod (A); pod (B) JNA će početi sa povlačenjem osoblja iz Hrvatske, naoružanja i vojne opreme iz kasarni i objekata i završiti taj proces u skladu sa rasporedom; i (C) da će da odmah uputiti instrukcije svim jedinicama pod njihovom komandom, kontrolom i političkim uticajem, da poštuju bezuslovni prekid vatre koji stupa na snagu sutra, dakle 24. novembra; i da će da omogući dolazak humanitarne pomoći pod (D)". U dokumentu koji je potpisan sa desne strane u kockicama piše: "Predsednik Slobodan Milošević je obavezao krnje Predsedništvo SFRJ da izda direktivu JNA da se povuče iz Hrvatske, general Veljko Kadijević se obavezao da će se JNA povući iz Hrvatske". Zatim u sledećoj kockici: "Predsednik Milošević se obavezao da će paravojne i neregularne snage da stavi pod njegovu formalni i neformalnu kontrolu da bi poštovale prekid vatre. General Kadijević se obavezao da će JNA da učini isto kada su u pitanju paravojne snage koje se bore zajedno sa JNA". Poslednja tačka kaže da su se svi obavezali da će da osiguraju dostavljanje humanitarne pomoći. Koji su vaši komentari o ulozi krnjeg Predsedništva u vezi sa povlačenjem JNA?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam šta je ovo u kockicama, kvadratima, pravougaonicima, da li je to sastavni deo dokumenta ili nečije tumačenje?

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću, izvolite. Mikrofon za gospodina Miloševića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kažem, imam primedbu, jer gospodin Najs namer-
no dovodi svedoka u zabludu. Pošto tekst ovoga šta je u Ženevi (Geneva)
kao dokument napravljen, postoji čitak i jasan. A ono u kockicama su obja-
šnjenja koja su oni ovde napravili i koja nisu podudarna sa ovim tekstom.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Zaustaviću vas. Dajte da otkrijemo kakvo je
značenje ovih kockica, odakle je to?

TUŽILAC NAJS: To je deo samog dokaznog predmeta, koliko ja to shvatam,
ali ako nisam u pravu, ja ću to da ispravim. A da, reč je o Okunovim komen-
tarima.

SUDIJA MEJ: Dakle, to su komentari ambasadora Okuna?

TUŽILAC NAJS: Da, jesu, i ako se Pretresno veće seća, on je na ovaj način
dao čitav niz komentara na različite dokazne predmete.

SUDIJA MEJ: Ovaj svedok treba da ignoriše ove komentare i vi možete da
tražite njegovo tumačenje onoga šta se nalazi u sporazumu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Joviću, ovo su dokazi koje smo mi
dobili od ambasadora Okuna. Čuli njegovo svedočenje, mislim da vam je
poznato ko je ambasador Okun. On nam je rekao da je optuženi obavezao
"krnje Predsedništvo" da uputiti JNA da se povuče. Šta vi kažete na to?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ja kažem da Okun može da priča šta god
hoće. Jer Milošević ne može da obavezuje krnje Predsedništvo. "Krnje Pred-
sedništvo" je uputilo generala Kadijevića da u ime organa federacije može
da potpiše ovakav sporazum, jer je to bio deo naše politike da izvučemo
vojsku iz kašarni u Hrvatskoj. Nije potreban bio nikakav Milošević čak ni da
prisustvuje sastanku, ta odluka, ovo šta je Kadijević potpisao u ime federaci-
je je bio stav Predsedništva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je s tim što je ambasador Okun rekao o to-
me, kako je on shvatio da se paravojne trupe stavljaju pod direktnu kontrolu
bilo optuženog ili Kadijevića?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Paravojne jedinice iz Srbije, ako se misli na
dobrovoljačke jedinice iz Srbije, prema odluci Predsedništva uvek su morale
biti pod kontrolom Jugoslovenske narodne armije. Bilo je problema da po-

neke pokušavaju da izvrđaju tu kontrolu, da se ne povinuju vojnoj disciplini, ali su one obavezne da budu pod kontrolom Jugoslovenske narodne armije. Ovo ovde može samo da znači upozorenje da se ne sme dozvoliti da budu van te kontrole.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedan dokument iz otprilike istog tog perioda, to je tabulator 16, našeg dokaznog predmeta 596. To je još jedno pismo koje je vama UNESCO uputio i u tu vam se zahvaljuju. Molim da se dokument stavi na grafoskop. Zahvaljuju vam se na mogućnosti da vas sretnu i na vašim objašnjenjima o događajima u vašoj zemlji. Tu takođe objašnjavaju da je autor Danijel Žaniko (Daniel Janicot) predložio svom direktoru da pošalje, i njegov direktor je objavio da namerava da pošalje stalne posmatrače UNESCO u Dubrovnik. To je tabulator 16. Ja bih želio da čujem vaša zapažanja, ako je moguće o Dubrovniku. Pokazaću vam nekoliko video snimaka da podsetim Pretresno veće na dokaze koje smo već videli. Da li prihvatate, gospodine Joviću, činjenicu da je JNA granatirala Dubrovnik 1991. godine?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Ne, ne prihvatam. Prihvatam da je bilo upozorenja da je, svetske javnosti, naročito iz Hrvatske, naročito hrvatske javnosti da je bio granatiran Dubrovnik. Mi smo naravno bili žestoko protiv toga. Pozvali smo vojno rukovodstvo i tražili da se odmah ispitaju sve okolnosti. Dobili smo detaljne informacije da vojska ima naređenje, strogo naređenje da ne sme stari deo Dubrovnika da, niti da ulazi tamo, niti da granatira. Da nije niko niti ušao u Dubrovnik, niti granatirao, izuzev dve granate koje su greškom odletele na stari deo Dubrovnika ali su preduzete mere protiv tih lica koji su izvršili to granatiranje. I da niti je granatirano od strane Jugoslovenske armije, niti je neko to naredio, niti je Generalštab bio apsolutno obaveštavan o nečemu tome. Mi smo tu informaciju prihvatili kao tačnu i mi smo njima verovali.

TUŽILAC NAJS: Pokazaću vam nekoliko odlomaka dokaza koje je Veće videlo i daću vam mogućnost da komentarišete, a Pretresnom veću da ponovo vidi te odlomke. Prvi je dokazni predmet 395, to je izveštaj ITN (ITN) iz sredi- ne novembra 1991. godine. Izveštavao je Pol Dejvis (Paul Davies).

(Video snimak)

(Krja video snimka)

TUŽILAC NAJS: Molim vas da pokažemo jedan manji odlomak iz jednog drugog dokaza 372 koji se odnosi na 8. decembar. To su dokazi koje smo mi već videli, gospodine Joviću. To je jedna televizijska ekipa koja je snimila oštećenja, a snimala je to za generala Kadijevića.

(Video snimak)

(Krja video snimka)

TUŽILAC NAJS: Ljudi koji su snimali scene na ovom video snimku su snimali za generala Kadijevića. Tako je rečeno tokom izvođenja dokaza. Vi ste bili član Vrhovne komande u to vreme, odnosno vrhovnog komandanta, kolektivnog tela. Možete li da nam pomognete oko sledećeg. Da li ste vi bili tada informisani o tim događajima, da li ste prihvatili da su se ti događaji desili?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Mi smo, mi smo prihvatili da su dve granate pogrešno odletele na Dubrovnik i to je vojska konstatovala. Ovde se vidi Stradun, glavna ulica u Dubrovniku, koja je potpuno, vidi se, neoštećena izuzev jedne jedine zgrade u Stradunu ispred koje se vidi jedna rupa gde je možda pala jedna mina. i vide se neki otpatci, moguće od tih posledica, u jednoj drugoj manjoj ulici. Da li je toga bilo više i da li se tu radi o više granata nego što je nas obavestio Kadijević, ja to ne mogu da kažem, niti na osnovu ovoga snimka mogu da tvrdim da je bilo više od tih dveju granata o kojima je nas Generalštab obavestio, niti da su bile samo dve, jer ovo su epizode koje se ovde vide. A na kraju krajeva, ovaj, nisam, ja ne mogu biti apsolutno siguran u nešto na osnovu jednog kratkog snimka od dva, od dva minuta. tako da nisam u stanju da promenim svoj stav u odnosu na ono šta je nama Generalštab rekao. Ako Sud ima čvrste dokaze da je bilo drugačije, on će tako suditi. Ja ono šta znam mogu da kažem. Ono šta su nas obavestili. A mi smo bili čvrsto protiv toga da se Dubrovnik sme dirati uopšte.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada idemo na paragraf 104. Možda ću kasnije da se vratim na Dubrovnik. Početkom decembra 1991. godine da li ste imali razgovor sa optuženim o situaciji u Bosni i Hercegovini? O tome koliko će biti laki ili teški problemi tamo?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, imali smo mnogo razgovora. Ovaj razgovor koji je zabeležen je dosta važan zato što smo na njemu razgovarali da vrlo verovatno Evropa i međunarodna zajednica uskoro priznati Bosnu i Hercegovinu kao samostalnu državu, da mi, obzirom da smo pod stalnim

kritikama međunarodne zajednice, bez obzira šta smo mi smatrali da su te kritike preterane, ne bismo smeli da dozvolimo sebi da se tamo nađe Jugoslovenska armija koja će biti tretirana kao okupatorska, jer mi to ne želimo i da treba da preduzmemo mere da se to izbegne. Mere koje su procenjene kao predupređivanje te situacije jeste da se građani iz Srbije i Crne Gore koji se nalaze u Jugoslovenskoj narodnoj armiji, a raspoređeni su u Bosni i Hercegovini prekomanduju u Srbiju i Crnu Goru i obrnuto. To je bio jedan način da u trenutku kada bude priznata Bosna i Hercegovina, naši građani ne budu u toj vojsci tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 105. Da li ste pozvali Kadrijevića da se priključi vašem razgovoru?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Pozvali smo ga, jer naravno bez vojske to nije bilo moguće sprovesti i gospodin Milošević mu je izložio tu potrebu da se izvrši razmeštaj vojske. Kadrijević koji je bio tradicionalno orijentisan na jedinstvo Jugoslavije i izmešanost vojske sa svim narodima, u prvom trenutku je rekao da to jednostavno ne može u vojsci da se radi, da to neće da prihvati Generalštab, a onda je izgleda shvatio i obećao je i otišao je, ovaj, kao što se i vidi iz dnevnika, je relativno brzo i sproveo, sa malim izuzetcima, 10 do 15 posto vojske iz Srbije i Crne Gore je još bilo ostalo tamo do priznavanja Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 107. Paravojne jedinice i vaš razgovor sa optuženim konkretno o Arkanu. U kom stepenu je krnje Predsedništvo bilo informisano o paravojnim aktivnostima?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa pazite, ovaj, mi to nismo tretirali kao paravojne nego kao dobrovoljačke jedinice. Po našim propisima, bilo je dozvoljeno da se dobrovoljci priključe armiji ili da se dobrovoljačke jedinice stave pod komandu armije na liniji fronta tamo u, tamo gde se vodi rat. Postojala je odluka Predsedništva da dobrovoljačke jedinice ne mogu da rade samovoljno, nego da se moraju podrediti komandi vojske. Dakle, mogu raditi u okviru naloga koje vojska daje. Vojska je nama povremeno, kada je podnosila izveštaje o događajima, isto podnosila delimične izveštaje u par rečenica o problemima koji nastaju sa paravojnim jedinicama. To nisu bili opširni tekstovi, ali su se svodili na nekoliko rečenica da, da paravojne jedinice ne povinuju se potpuno vojnoj komandi i da pokušavaju ponekad da se ne pridržavaju vojne discipline. O nekom, o nekoj konkretnoj jedinici nikada nije bilo reči, nego univerzalno o toj pojavi. A što se tiče mog razgovora sa

gospodinom Miloševićem, ja sam jednom s njim obavio razgovor u vezi sa vrlo čestim pojavama u javnosti da je Arkan sa jedne strane sumnjiva ličnost kao, ovaj, kriminalac, a s druge strane da je on u dosluhu sa organima Republike Srbije, pogotovu što je i on u to vreme počeo da formira neke dobrovoljačke jedinice. Pitao sam gospodina Miloševića ko je taj Arkan i da li on zaista je neka isturena ruka ili neki bliski saradnik policije Srbije ili drugih srpskih organa. Gospodin Milošević mi je direktno i bez uopšte razmišljanja rekao da je to, da su to kriminalci i da mi sa njima nemamo ništa. Onda sam mu ja uzvratilo da onda treba to da se definitivno raščisti i da se zna, a ne da gubimo ugled zbog toga. Kasnije se pokazalo da je Arkan imao svoje te jedinice, ali i da je i dalje zadržao neke kontakte i veze očigledno sa, naravno, i sa armijom na terenu, jer je bio obavezan da se, ovaj, pridržava po tom propisu o kome sam ja govorio. Koliko je on imao druge kontakte van ovih u okviru Srbije, ja to ne znam.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Joviću, nije mi sasvim jasno ono šta ste rekli o odnosu paravojnih jedinica i vojske. Jednom prilikom ste rekli da vas je vojska izvestila da paravojne trupe nisu njima podređene. Šta ste time mislili? Da paravojne trupe ne izvršavaju njihova naređenja, odnosno da odbijaju njihova naređenja ili da ne mogu da budu podvrgnute vojnoj disciplini?

SVEDOK JOVIĆ: Kada sam govorio o paravojnim jedinicama, uvek sam govorio o tim dobrovoljačkim jedinicama iz Srbije koje su otišle na front svojom voljom. Kada sam govorio o tome da nas je armija informisala da paravojne jedinice se ne pridržavaju vojničke discipline i da sa njima imaju problema, govorio sam u smislu da su one dužne da se pridržavaju vojničke discipline i da se podrede komandantu na terenu, a da one, te paravojne jedinice, ponekad pokušavaju da to izbegnu.

SUDIJA ROBINSON: A zašto su oni trebali da budu podređeni, na osnovu čega?

SVEDOK JOVIĆ: Na osnovu odluke Predsedništva SFRJ da se ne bi stvorio haos na terenu jer bi para... jer bi te pojedinačne vojne jedinice mogle da deluju mimo koncepcije zaštite terena i odbrane terena. Mogle bi doći u sukob sa onim šta želi Jugoslovenska armija da uradi.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaš razgovor sa optuženim kada je on rekao da će nešto da se uradi. Da li je nešto optuženi uradio da bi savladao Arkana, da bi ga zapravo stavio pod neku kontrolu?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne bih mogao da odgovorim na to pitanje, jer ne znam, ali je tačno da je Arkan formirao svoju dobrovoljačku jedinicu, kao što su i mnogi drugi formirali dobrovoljačke jedinice. Da li je to nastalo nezavisno od eventualnih prekida odnosa sa Arkanom, ako su postojali ili, ili ti odnosi nisu ni postojali ili su postojali, pa nanovo uspostavljeni, to bi bilo samo, ovaj, to bi bile pretpostavke i ja to zaista ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sad da se nadovežem na ono šta je rekao sudija Robinson (Robinson). Mi znamo da ste vi rekli da ste koristili termin "država u okviru države". Možete li da nam objasnite šta to znači?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Što se Arkana tiče, Arkan je usred Beograda imao svoju gardu koja je staržarila oko njegove kuće, i uniforme i naoružanje, dakle nešto šta nije dobrovoljačka jedinica na terenu, nego je nešto šta je usred Beograda. Mislim da to nije bilo normalno i nešto šta je iritiralo građane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada paragraf 108 ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, pre nego što pređete dalje, da pitam nešto gospodina Jovića. Gospodine Joviću, vi ste takođe rekli da je gospodin Milošević rekao da je Arkan bio kriminalac i da je bilo nezamislivo da zvanični organi saraduju sa nekim kao što je Arkan. Kako ste vi to razumeli? Jer s jedne strane ste vi nama rekli da je vojska smatrala da joj te jedinice nisu bile podređene, a s druge strane je gospodin Milošević izrazio mišljenje da je bilo nezamislivo da zvanični organi saraduju sa nekim kao što je bio Arkan. A šta se zapravo događalo u stvarnosti?

SVEDOK JOVIĆ: Ja nisam rekao da dobrovoljačke jedinice nisu bile podređene vojsci nego da su pokušavale nekada da ne poštuju vojničku disciplinu koju je vojska nametala. A drugo, što se tiče Arkana, ja sam vam rekao tačno kako jeste. Pitao sam gospodina Miloševića, obzirom na velike kritike koje u javnosti postoje na Arkana i sumnju da je on neka isturena ruka, da je on neka isturena ruka policije i sumnja da je on kriminalac, da li je to istina da je Arkan na neki način povezan sa policijom i da radi u dosluhu sa njom. On mi je rekao da to nije istina, da je Arkan običan kriminalac i da treba sve,

da ne, da, da je običan kriminalac. Onda sam mu ja rekao da ako i postoje nekakve veze, onda to treba da se prekine, da se ne brukamo više. Ne znam šta više mogu da vam kažem, jer je samo to bio razgovor tada. Šta je dalje rađeno, ja to ne znam.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

SUDIJA KVON: Gospodine Najš, 108 i 109 nisu uključeni u one pasuse koje smo vam mi naložili da ih obradite uživo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Puno vam hvala, ja ću sada da pređem na pasus 119. Dakle i dalje ne idemo baš hronološkim redom. Ja ću možda kasnije da se vratim na neke stvari, ali sada smo došli do aprila 1992. godine. Zapravo pitam se možda bi bilo logičnije da sada uradimo nešto drugo. Mislim da ću da se vratim malo unazad i rezimirati jedan deo materijala koji je sadržan u vašoj izjavi. Dakle, počecu sa pasusom 116 kada je potpisan Vens-Ovenov plan (Vance-Owen Plan), gde vi kažete da je to bilo pozitivno zato što je trebalo da bude sprovedeno u vreme kada je cela teritorija koja je bila naseljena većinskim srpskim stanovništvom bila oslobođena. Možete li da nam pomognete u vezi sa tim terminom "oslobođena". Na šta se to odnosi? Na koji kontekst?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa to i nije baš najbolji termin, moram priznati, ali mislio sam na činjenicu da uglavnom u tom trenutku u svim krajevima Hrvatske gde živi, gde je većinsko srpsko stanovništvo, hrvatske paravojne jedinice nisu uspele da preuzmu vlast. To je suština. Dakle, još uvek, još uvek ili ponovno ako nije tako bilo, vlast tamo drže lokalni, regularni lokalni organi srpskog naroda i tamo se još uvek nalazi Jugoslovenska narodna armija. To je smisao. Taj izraz "oslobođeni" nisam, možda sam zbog umora i prespavao da ga primetim, ali ovo je pravo objašnjenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zahvaljujem vam se na tome. Mislim da ste taj termin koristili i kasnije u vašem dnevniku i molim vas da nam kažete da li to odražava stav rukovodstva da se to naime odnosi na one delove u Hrvatskoj gde su Srbi imali većinu, pod uslovom da su ti delovi došli pod srpsku kontrolu. Možete li da nam onda kažete kakav bi bio status manjinskog stanovništva u tom delu. Dakle, šta bi se njima desilo kad se oslobode te teritorije od strane Srba?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, ja sam razjasnio da su te teritorije još uvek slobodne, ne oslobođene, nego slobodne. Ako je neka teritorija na kojoj je bilo većinsko srpsko stanovništvo bila zauzeta od hrvatskih paravojnih jedinica, pa je nanovo zauzeta od srpskih jedinica ili od Jugoslovenske narodne armije samo se u tom slučaju može smatrati da je ta teritorija ponovno oslobođena. Znači, to tumačenje je relativno, jer ne možeš osloboditi samog sebe, ukoliko te niko nije zauzeo. Ne bih se natezao oko toga. Prihvatam da sam pogrešno upotrebio izraz. Ovo šta sam sada rekao je suština stvari. A što se tiče pitanja šta sa drugima, nikada niko u Predsedništvu SFRJ, a koliko ja dobro znam i u politici Srbije, nije niti zastupao stav, niti se zalagao da na tim teritorijama ne žive i drugi narodi, nego samo Srbi, kao što je naša politika bila da i u Srbiji, koja je multinacionalna i ima 33 nacionalnosti, svi žive ravnopravno. Radilo se samo o tome da su te teritorije na kojima pretežno žive Srbi bile još uvek pod vlašću Srba, kao građana u lokalnim organima, koji se nisu slagali sa odlukom Sabora Hrvatske da Srbi prestanu da budu konstitutivni narod, a bili su, jer je promenjen, promenjen ustav mimo njihove volje i koji se nisu slagali da se Hrvatska otcepi od Jugoslavije bez njihove volje i bez rešavanja njihovog pitanja. To je taj problem. Inače svi građani naravno da je trebalo da ostanu da žive tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kao što je jasno stavljeno na znanje u pasusu 116, po vašem mišljenju, vi ste prihvatili razmeštanje UN (United Nations) snaga od samog početka zato što je to trebalo da garantuje obezbeđivanje onoga šta je vojno bilo dobijeno. Je li to tačno? Jeste li vi to zaista smatrali?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pazite, uvek se može tumačiti nešto sa određenim ciljem. Tamo se vodio rat, građanski rat. Srpske teritorije su bile zaštićene silom od, od hrvatskih paravojnih jedinica. Besmisleno je bilo veći to se, veći to voditi rat i veći to se braniti od tih hrvatskih paravojnih jedinica. Smisao je postojao, pravi smisao da se to zaustavi i da se traži političko rešenje. Bilo je povoljno da se traži političko rešenje u trenutku kada su Hrvati bili na hrvatskom tlu, a Srbi na srpskom tlu, pa neka se političko rešenje nađe kako god hoće ali da se prestane ratovanje. I mi smo predložili da dođu trupe Ujedinjenih nacija dok se ne nađe političko rešenje. To je smisao. Ne zato što su zauzete teritorije, nego zato što je, što su pretežno na tim srpskim teritorijama srpska vlast i što je to pogodno za srpski narod, jer će on to tada prihvatiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Hvala. Sada pasus 117 gde se kaže da vršilac dužnosti državnog sekretara Iglberger (Lawrence Eagleburger) kaže vama da će "američkom narodu trebati puno vremena da zaboravi Vukovar", o čemu vi kasnije govorite, kao i to da on nije mogao da shvati zašto je granatiran Dubrovnik. Zatim dalje, pri dnu tog pasusa vi pričate o sastanku, mogućem sastanku, o sastanku Miloševića i Tuđmana u Karađorđevu gde kažete da vi niste bili prisutni i odbili ste da o tome govorite sa Iglbergerom. U to vreme ste rekli da niste znali šta se tamo desilo, zar ne?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim dalje u vašoj izjavi vi takođe iznosite komentar o tome da, ako i jeste bio sklopljen dogovor u Karađorđevu, gde su Milošević i Tuđman diskutovali o podeli Bosne i Hercegovine. Ukoliko jeste se to sve tamo desilo, kako to utiče na vaše gledište na optuženog?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovde u tački 117 koju gospodin Najs citira, svedok vrlo decidno kaže: "Rekao sam mu da je Srbija odlučno protiv rasturanja Bosne i Hercegovine i da je čista laž da postoje pregovori između Srbije i Hrvatske o podeli Bosne i Hercegovine". Pa onda kaže: "Moguće je da su Milošević i Tuđman razgovarali na sastanku u Karađorđevu, ali pošto nisam bio tamo, nisam želeo o tome da razgovaram da Iglbergerom". A Najs sad kaže: "Ako je sklopljen sporazum", kao da je svedok rekao "ako je sklopljen sporazum". On nikakav sporazum ne pominje, jer valjda da je postojalo nešto, on bi to morao znati, a izneo je stav da smo protiv rasturanja Bosne i Hercegovine. Ne možemo posle ...

SUDIJA MEJ: U redu. Vraćićemo se na to posle pauze. Gospodine Najs, možda biste to mogli da preformulišete na jedan neutralan način. Gospodine Joviću, sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta. Ovo je prva pauza tokom vašeg svedočenja i moram da vas upozorim kao što upozoravam sve svedoke da ni sa kim ne razgovarate o vašem svedočenju sve dok ga ne završite, a to podrazumeva i predstavnike Tužilaštva.

TUŽILAC NAJS: Mislim da svedok hoće da vas pita nešto o kontaktima sa svojim advokatom.

SUDIJA MEJ: Vi naravno možete sa njim o tome da razgovarate. A sad pravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite.

SUDIJA KVON: Pre nego što počnete, tokom pauze sam proverio tabulator 6, dokaznog predmeta Tužilaštva 396, to je bio prilog pisma Saveta bezbednosti (UN Security Council) i tamo nije bilo nikakvih dodatnih komentara koji bi bili uokvireni u nekom kvadratu ili pravougaoniku. Dakle, ja bih rekao što se tiče ovih komentara ambasadora Okuna, ja mislim da je ovo šta smo mi videli tumačenje onoga šta je rekao ambasador Okun. Prema tome, vi to ne možete da predočite ovom svedoku. Ako to uradite, onda to morate da uradite na ispravan način.

TUŽILAC NAJS: Oprostite, potkrala nam se greška. Ja sam dobio taj dokument i shvatio sam o čemu se radi i dobili smo odgovor od svedoka, ali naravno u ovom novom svetlu nam je jasno kakvu snagu to može da ima.

SUDIJA KVON: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada pitanje koje smo postavili pre pauze. Koliko se sećam, to je bilo na, bilo je na strani 32, na engleskom pasus 117.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da li mogu da zamolim da malo smanje ton. Previše mi je jak ton u ušima, ne mogu da pratim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Je li sad dobro, da li sad bolje čujete?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iako ja mogu ovo da izvučem iz izjave svedoka iz pasusa 71, nadam se da će svedok uživo moći o tome bolje da nam kaže. Dakle, pitanje je: gledajući ovaj pasus 71, gospodine Joviću, kažite sudijama, ukoliko bi se dokazalo da je optuženi zaista diskutovao sa Tuđmanom o po-

deli Bosne, da li bi to onda potvrdilo da je on tu informaciju od vas sakrio i ukoliko to jeste slučaj, kako bi to uticalo na vaše mišljenje o optuženom?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pre svega, ja želim da kažem sve šta je napisano u tom paragrafu, jer to, prva stvar je, ja nisam od gospodina Miloševića nikada obavешten da je na takvom eventualnom sastanku eventualno razgovarano sa gospodinom Tuđmanom o podeli Bosne. To je prva tačka. Druga tačka je, ja sam uvek smatrao kad sam čuo od gospodina Mesića takvu informaciju koju je preneo javnosti, da to on govori radi toga da bi naneo štetu Tuđmanu, obzirom da je došao sa njim u politički sukob, jer su sve okolnosti govorele da je vrlo malo verovatno da bi gospodin Milošević mogao tako nešto da razgovara. Treća stvar koju sam ja rekao, jeste zašto sam ja verovao da Mesić ne govori istinu, zato što smo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, ja moram da vas prekinem, gospodine Joviću, jer nemamo previše vremena, a Pretresno veće je čulo dosta svedočenja o ovome, uključujući i ono šta je rekao gospodin Marković. Ukoliko sudije kasnije zakluče da jeste došlo do takvog sastanka i ukoliko dakle vi niste o tome obavешteni, mene samo interesuje kako bi se to odrazilo na vaše mišljenje. Dakle, jedno hipotetičko pitanje.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Stvar je vrlo prosta. To znači da Milošević, tom slučaju je značilo da Milošević o tome nije hteo mene da obavesti, ali je za mene to bilo vrlo malo verovatno, a sada bih smatrao da je, da bi to bila još jedna mrlja na naše odnose koji su bili sa prilično velikim poverenjem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada da se vratimo na pasus 117. Dakle, pri kraju tog pasusa vidite da smo naveli nekoliko dokaznih predmeta koji se nalaze pod tabulatorima 6, 7, 8 i 9. Dakle, da li ste vi pogledali ovo od 21. februara, dakle, prvo je poziv na sednicu Predsedništva SFRJ koja je trebala da se održi 27. februara, zatim tabulator 7 je zapisnik sa sednice koja je održana 2. marta. Zatim pod tabulatorom 8 se nalazi zapisnik sa 189. sednice, koja je održana 2. marta, zatim pod tabulatorom 9 je stenogram sa sednice Predsedništva SFRJ sa predstavnicima BiH, održanog 2. marta 1992. godine. Da li ste vi pregledali sve te dokumente?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, pregledao sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I oni se čine verodostojnim?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, pod tabulatorom 7 ja bih želeo da pogledamo samo jedan pasus. Molim da se to stavi na grafooskop. To će biti na engleskom jeziku i zamoliću svedoka da nam pročita to šta tu stoji u originalu. Ovde možemo da vidimo da je gospodin Zečević rekao nešto posle gospodina Kostića, a na prethodnoj strani se vidi da je pre njega govorio gospodin Jović. Prema tome, gospodine Joviću, ovde se vidi da je gospodin Zečević uzeo reč odmah posle vas. Molim vas da sada u originalu pronađete taj pasus gde je zabeleženo ono šta govori Zečević, on počinje rečima: "Ovo je jedno vrlo kompleksno, složeno pitanje". To je verovatno na sledećoj strani. Dakle, to je četvrti red na ovoj strani koju sada vidimo na engleskom jeziku, govori Zečević i ovde stoji: "Ovo je jedno vrlo komplikovano pitanje", molim vas, gospodine Joviću, da to pokušate da pronađete u originalu gde stoji: "Ovo je jedno vrlo kompleksno, složeno pitanje". Pronađite to u originalu, gde stoji: "Instiktivno sve hrvatsko je bilo uništeno i spaljeno da bi se oni sprečili da se vrate. Ali ovde postoji još jedna druga istina, a to je da mi ne možemo da živimo zajedno. Mi to ne želimo i nećemo". Dakle, vi ste bili na tom sastanku koji je održan u martu 1992. godine. Za optuženog ću da kažem da se to nalazi na strani 78 i 79 pod tabulatorom 7, u dokumentu koji je na BHS-u. Možete li da nam molim vas objasnite da li je to bilo rečeno dok ste vi bili prisutni na tom sastanku?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja ne mogu da nađem tu rečenicu o kojoj vi govorite, ali po sadržaju vidim da je to tu. Vidite, to je jedan vrlo veliki stenogram, možda ima stotinak stranica, nisam siguran i ovo se može razumeti samo ako se razumeju zaključci koji su doneti, a naročito ako se razume, ako se pročita sve šta je tamo govoreno. Suština toga sastanka bila je priprema za dolazak mirovnih snaga Ujedinjenih nacija na teritoriju Republike Srpske Krajine i zadaci šta treba uraditi kada se to desi. Jedan od zadataka o kome je bilo reči jeste da se obezbedi da se svi građani koji su prognani i pobešli ili na bilo koji način napustili svoje kuće, vrate svojim kućama i da im se obezbedi ne samo da tamo žive, nego i da normalno rade, da zarađuju i da se život nastavi onako kako treba da bude. To je i u zaključcima Predsedništva napisano. Jedna od epizoda ovde jeste bila da je gospodin Zečević rekao: "Ali mi imamo jedno selo u kome su bili Hrvati i oni su instiktivno prognani". Instiktivno, to znači nije po našem nalogu, nije po nekom planu, nego su građani jedni druge proganjali koliko su mogli i ovi su instiktivno prognani i na žalost, on je više, on je više jadikovao šta da radi kad se to desilo, a ne što je to pozdravljao. Na žalost, i njihova je imovina spaljena. I rekao je da se boji ako i njih vrate, da će tu teško biti, jer Srbi i Hrvati tu teško mogu da se

slože. Takvi su međunacionalni odnosi bili jer se ratovalo. Mi smo zaključili da svi moraju da se vrate na svoja mesta, mora im se omogućiti i da svima mora da se omogući da normalno žive, da se sve vrati u prvobitni položaj, šta će reći, ono šta im je spaljeno, mora da se nanovo napravi i popravi. To je zaključak Predsedništva, a čovek je rekao to šta je rekao. Zaključak je potpuno u smeru koji je politički jedino bio moguć.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo da bih shvatio, pa ćemo onda da idemo dalje. To je vaše objašnjenje izraza “uništeni i spaljeni”, da bi se sprečili da se vrate, je li tako?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Instiktivno, molim vas. Insistiram na reči, čovek je rekao instiktivno, ne da je planirala vlast, ne da je neko naredio, nego instiktivno, a to znači revolt srpskoga naroda prema njima, jer su oni zavađeni među sobom. Revolt građana.

SUDIJA MEJ: Koja je to strana molim vas?

SVEDOK JOVIĆ: To je 79 strana.

TUŽILAC NAJS: U verziji na engleskom mislim da je to strana 84. Ne, gospođa Diklić me ispravlja da nisam u pravu.

SUDIJA KVON: To možemo da nađemo na stranici čiji ERN broj se završava sa 2829.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala lepo. Sad ćemo da pređemo na četiri dokazna predmeta koji su kasnije uvedeni iako su oni razmatrani tek juče u skladu sa Pravilom 70, to su tabulatori 10, 11, 12 i 13. Ja mogu da rezimiram njihov sadržaj pošto ih je svedok pregledao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Većini ovih strana koje su meni dostavljene na engleskom jeziku, nikakvih oznaka nema, ni ERN-a, čak ni, čak ni broja strane samog ovog teksta. Verovatno da je to u nekoj brzini ispušteno, ali je nemoguće snaći se ako se ne čita ceo tekst. Evo ja mogu da vam pokažem bilo

gde da otvorite ovo ima Gligorijević, Kostić i tako dalje. Nigde nema ni jednog, ni jednog, evo uzmite i pogledajte ovaj moj primerak. U engleskoj verziji nigde nema nikakve ni strane, ni ERN, ni bilo šta drugo.

SUDIJA MEJ: Da, nisu označeni brojevi strana. Možda biste to mogli da pogledate tokom pauze, tako da bismo to mogli zaista da pratimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je reč o tabulatorima od 10 do 13, dakle 10, 11, 12 i 13, da li je tačno da ste vi pregledali Mendilučijevo (Jose Maria Mendiluce) pismo iz UNHCR-a (United Nations High Commissioner for Refugees) od 19. marta 1992. godine? U pismu se skreće vaša pažnja na niz nedavnih incidenata. i da li ste na to odgovorili... Ne, zapravo, da li je tu još jedno pismo koje ste vi pogledali, od 28. aprila 1992. godine? To je pismo upućeno generalu Nambijaru (Satish Nambiar), vaše pismo koje se poziva na njegovo pismo od 24. aprila, gde on skreće vašu pažnju na slučajeve nasilnog proterivanja građana hrvatske nacionalnosti iz njihovih domova i pominje pismo gospodina Tornberija (Cedric Thornberry) i takođe sprečavanje tih prisilnih iseljavanja, odnosno izbacivanja iz kuća. Zatim je tu još jedno pismo koje ste dobili od gospodina Tornberija, od 25. juna 1992. godine, gde se govori o tome, skreće se vaša pažnja na 232 osobe hrvatske nacionalnosti, uključujući i 160 ranjenih koji su zarobljeni u toku događaja u Vukovaru i traže se vesti o tim ljudima. Zatim imamo pismo koje ste vi uputili gospodinu Tornberiju, Mile Pešut je potpisan na dnu tog pisma i ono se bavi stvarima za koje je gospodin Tornberi izrazio svoju zabrinutost.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Video sam ta pisma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada se proučavaju pisma i vaši odgovori koji mogu u celini da se pogledaju, vidi se da ste vi bili obavešteni o tome da je međunarodna zajednica bila zabrinuta zbog prisilnih iseljavanja i posebno zbog ljudi nestalih u Vukovaru.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Odmah smo na svako pismo reagovali na taj način što smo kod nadležnih organa preduzeli mere da se pogleda o čemu se radi i da se odmah pripreme i odgovori organima Ujedinjenih nacija i mere da se spreči na terenu i o tome smo odmah obavestili i gospodina Tornberija i gospodina Nambijara. Ta pisma govore i mnogo šire od toga, jer su oni postavili pitanje za par stotina ljudi, naravno ne nabrajajući o kojim se ljudima radi, nego navodeći brojke iz Vukovara, a odgovoreno im je o celokupnom broju svih ljudi koji su dospeli u ruke naše ovaj, vojske, i gde se oni

nalaze, gde su transportovani, gde su lečeni, koliko ih je izlečeno, koliko ih je razmenjeno i koliko je još ostalo, dakle ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu ...

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Kompletan izveštaj su dobili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite nam kod sledećeg, gospodine Joviću, pre nego što pođemo dalje. Vi znate za prirodu optužbi u vezi sa Vukovarom, uopšteno govoreći. Da li vi sada prihvatate da je došlo do masakra i ako jeste, došlo je u vreme kada ste vi bili član kolektivnog tela koje je bilo vrhovni komandant vojske? Da li prihvatate da se to desilo?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Nikada nisam o tome bio obavešten dok sam bio na funkciji. Mnogo kasnije sam saznao o tome iz sredstava informisanja, odnosno iz delovanja ovog Suda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možete da nam ponudite bilo kakvo objašnjenje koje bi nam pomoglo u vezi sa tim kako, ako je JNA u tome učestvovala, vi kao član tela koje je bilo vrhovni komandant armije, niste ni na koji način za to saznali? Možete li da nam pomognete oko toga?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Vaše "ako je vojska učestvovala" je hipotetično, po našem, po našim saznanjima, odnosno po onome šta smo mi radili, vojska nije imala naređenje da tako nešto radi, naprotiv, imala je strogu zabranu da tako nešto radi. Nama nije poznato da je bilo ko iz vojske to naredio, niti da je bilo ko iz vojske to uradio. To je ono šta ja vama mogu da kažem. A na Sudu je da utvrdi pravu istinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi ili oni koji su vas nasledili, koliko je vama poznato, naredili da se obavi istraga u vezi sa okolnostima pod kojima je došlo do masakra u Vukovaru?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Nismo bili obavešteni o tome, o masakru, prema tome, nismo ni mogli ništa da naređujemo o okolnostima, a šta se iz toga dešavalo, ja ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 119 za koji moramo da obavimo ispitivanje u celosti, kao i paragraf 120. 30. aprila 1992. godine da li je došlo do razgovora između Kostića, opruženog, Bulatovića i Živote Panića, koji je tada došao umesto Adžića, uključujući i Karadžića, Krajišnika i Koljevića?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Da, takav je razgovor održan. Razgovor je održan i to je u suštini stvari razgovor na kome je trebalo da se ostvari dogovor kako da se postupi sa Jugoslovenskom narodnom armijom u Bosni i Hercegovini u okolnostima kada je međunarodna zajednica priznala Bosnu i Hercegovinu, kao samostalnu državu. Već smo govorili da smo mi u Srbiji, gospodin Milošević i ja smatrali da ne možemo nikako dozvoliti da se to rešenje odugovlači, zato što bismo bili žestoko napadani, ionako smo bili sa razlogom ili bez razloga napadani, i pozvali smo ovaj sastav da se dogovorimo na koji ćemo način da povučemo iz Bosne i Hercegovine sve građane iz Srbije i Crne Gore. Da razjasnim, Vojska Jugoslavije sastavljena je od građana svih Republika i u raspadu Jugoslavije ona je i u pogledu objekata i u pogledu opreme, naoružanja i građana pripadala tim republikama. Srbija i Crna Gora nisu imale nikakvo drugo pravo, nego na svoje građane i na onu opremu i na ono naoružanje koje je bilo locirano u Srbiji. Naravno, u tim okolnostima, jedino, jedina naša obaveza je bila da sve građane, srpske i crnogorske, prebacimo iz Jugoslovenske narodne armije u Bosni i Hercegovini, da ih vratimo kući. Ta je odluka doneta, određen je rok od 15 dana, a Bosni je ostavljeno da, i ljudima u Bosni da o svojim građanima, o svom naoružanju, o svojoj vojsci odlučuju, obzirom da je tako odlučila međunarodna zajednica, da su samostalna država. Naravno, ako bismo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da li je pokrenuto pitanje plata i penzija vojnih lica i ako jeste, kakvo je bilo rešenje?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, sva, svi troškovi vojske do sada su finansirani, do tog trenutka su finansirani iz saveznog budžeta, dakle, vojska je imala vojni budžet, svi su oficiri i vojnici primali nadoknadu iz tog budžeta i sve drugo je plaćano iz budžeta Federacije, obzirom da je vojska bila zajednička. Naravno da su tada, ovaj, ljudi iz Bosne postavili pitanje kako će oni to sada da rade. Mi smo uvažili da taj problem postoji, ali ga nismo raspravljali, jer nismo se radi toga sastali, nego smo samo raspravljali o povratku Srba i Crnogoraca iz Bosne svojim kućama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je rezultat ovog sastanka bilo i unapređenje generala Mladića?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Jeste na taj način što je general Vuković, koji je komandant vojske na tom području, Srbin, i da mora da bude povučen. Onda su oni rekli, gospodin Karadžić i gospodin Krajišnik, da će oni onda

gospodina Mladića postaviti za komandanta, šta smo mi smatrali njihovom odlukom i nismo komentarisali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko često je optuženi imao kontakte sa Karadžićem?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa to bi se morao pitati on i Karadžić, jer ja nemam neku evidenciju takve vrste, ali mogu da pretpostavim da su njihovi kontakti morali postojati u vezi sa humanitarnom pomoći koju je Bosna stalno očekivala od Srbije, jer je bila zemlja blokirana i u ratu i u vezi sa vođenjem mirovnih akcija za koje se uvek od međunarodne zajednice tražilo da i Milošević učestvuje, ali je bilo i potrebno da učestvuje zbog toga što je Srbija bila u sankcijama sve dotle dok se rat u Bosni ne završi, dakle, to su ta dva glavna pitanja koja su verovatno nametala njihove česte kontakte. To je generalno. Ja zaista ne znam koliko su kontakata imali

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 124 i sledeći paragraf o karakteru, prirodi optuženog i to možemo da vidimo u vašoj knjizi, vašoj drugoj knjizi, "Knjiga o Miloševiću". Pretresno veće to može da vidi na stranama te knjige. Ja ću da zamolim svedoka da se time pozabavi vrlo kratko. Možete li da nam iznesete vaše komentare u vezi s tim da li je optuženi bio demokrat ili autokrata?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: To su vrlo neprijatna pitanja za mene ovde na Sudu. Ja sam u knjizi dao jednu ravnotežu njegovih karakteristika, ako se o tome radi, koje su moje lično mišljenje i ni za koga ne treba da budu i ne mogu da budu osnov za, ovaj, neko osuđivanje, tako da sama knjiga, kao celina, može da posluži nekome kao moje mišljenje o Miloševiću, izuzev činjenica koje su tamo iznete iza kojih ja potpuno stojim. Što se tiče moje ocene o gospodinu Miloševiću, on je bio nesporni lider. On je bio priznat od građana i od naroda, više puta je biran u prvom krugu izbora sa vrlo velikom većinom. Bio je vrlo inteligentna ličnost i sposoban državnik, ali po mom mišljenju, je bio naklonjen donošenju i krupnih odluka bez mnogo konsultacija sa organima koji su za to nadležni, iza čega je na osnovu njegovog autoriteta mnogo odluka potvrđeno i doneto, a da su po neke bile i pogrešne. To je, to je ono šta je moja ocena. Naravno da je moja ocena moja, a stvar je i drugih da to prihvate ili ne prihvate

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Joviću, mislim da vi sebe smatrate njegovim bliskim, ako ne i najbližim saradnikom tokom mnogo godina. Je li tako?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još uvek smo na paragrafu 124. U kom stepenu je optuženi bio u stanju da odbacuje ljude pošto bi ih iskoristio u konkretne svrhe?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je bila, na žalost, česta praksa. Česta praksa u rukovodstvima naše partije, u našim vladama, skupštinama, prodefilovao je veliki broj ljudi kojima se više ni ne zna, ovaj, traga u politici, a od bliskih saradnika njegovih, takođe je prilično veliki broj odstranjen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U kojoj meri je on bio pokretan održavanjem na vlasti, pre svega?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Nisam dovoljno razumeo pitanje, molim vas da malo razjasnite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U kojoj meri je njegov cilj bio da ostane na vlasti?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa svakom političaru jeste cilj da dalje ostane na vlasti, ali mislim da ako se posmatra u kontekstu ostvarivanja programskih ciljeva i eventualnog žrtvovanja nekog od programskih ciljeva da bi se vlast sačuvala, mislim da je tu prednost bila očuvanje vlasti, a ne ostajanje na programskom cilju po cenu da se vlast izgubi. Mislim da je to, ta ocena tačna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 125, poslednja rečenica. U kom stepenu se on okružio ljudima koji ne samo da bi ga slušali, već bi ga i veličali?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: To je sada jedna prirodna posledica. Ako ličnost koja je dovoljno snažna da misli i da je, ubeđen sam u, najglavnije odluke da donese, da je sposoban da ih koncipira i da ih odbrani i da mnogo raspravljaja oko toga može da bude čak i dosadno, onda je prirodno da se orijentiše na ljude koji su izvršioi tih odluka i koji neće mnogo komplikovati život oko rasprave, jer ne mogu ništa da promene, nego se izbor vrši, izbor se vrši da se izaberu ljudi koji pristaju da te odluke sprovedu i da, i da budu, na kraju krajeva, ovaj, deo ekipe koja ostvari je ciljeve. Zbog toga je selekcija, po mom mišljenju, išla ka tome da se uzimaju ljudi od, od poverenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U jednom trenutku razvio se kult ličnosti i ljudi su nosili vaše fotografije. Na koji način se razvio kult ličnosti optuženog?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa bilo je to negde 1988. i 1989. godine, kada su u Srbiji bile velike manifestacije i zahtevi da se zaustavi progon Srba sa Kosova i Metohije, što je tada možda bio i najveći egzodus u Evropi, koji na žalost Evropa nije želela da vidi i nikada nije ni komentarisala. Milošević je bio, i ekipa koju smo mi sačinjavali, ovaj, takoreći prvi koji je zagrizao u taj problem, pokušao da se to zaustavi i imao je masovnu podršku građana, koji su i nosili na tim mitinzima fotografije, velike fotografije Miloševića i još nekoliko istaknutih funkcionera. Ja sam jednom prilikom zamolio Miloševića da se tome stane na put, jer smo imali sasvim dovoljno kult ličnosti Staljina (Joseph Vissarionovich Dzhugashvili Stalin) i Tita i da ne treba da ponavljamo tu koreografiju ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da ...

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ali Milošević je olako prešao preko toga i video sam da se kasnije nešto uradilo, ali ne potpuno. Naime, sve su druge slike sklonjene, naravno, a njegova je ostala i još je taj kult ličnosti uvećavala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Paragraf 128. Komunistu, socijalistu, u kom stepenu mu je bilo stalo do principa socijalne pravde?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Mi smo imali program Socijalističke partije, čiji je gospodin Milošević bio predsednik, koji predviđa kao glavnu odrednicu politiku socijalne pravde. Na žalost, u periodu o kome govorimo, tih desetak godina, naročito u poslednjim godinama, poslednjih možda pet, šest godina, kod nas su se dogodile teške sankcije, da je čitav narod osiromašio, ali u okviru toga došlo je do velikog bogaćenja jednog užeg kruga ljudi. Tako da su razlike između ogromnog broja siromašnih i vrlo malog broja bogatih narasle, šta sam ja okarakterisao kao promašaj u odnosu na program koji je utvrđen, za koji mora biti ipak na neki način odgovoran, odgovorna partija koja je na vlasti i koja je takav program proklamirala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 129. U kom stepenu je on bio nacionalista? I onda na samom kraju ovog paragrafa za uvažene sudije možda možete da objasnite na koji način se on odnosio prema društvenoj privredi i zašto se tako odnosio?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Što se tiče nacionalizma, gospodin Milošević nije sigurno to, mogu da tvrdim. Ne radi se o oceni, nego sam duboko

ubeđen na osnovu prakse koju smo vodili da je uvek zastupao i u praksi provodio stanovište da niko ne sme i ne može biti hendikepiran zato što nije Srbin. Dakle, svi moraju biti ravnopravni. Nije bio šovinista uopšte, to budite sigurni. Bio je žestoko protiv separatizma, ne zato što je neko druge nacije, nego zato što hoće da se otcepljuje od Srbije, zato što hoće, ja govorim ovde o Srbiji. Druga je stvar otcepljenje Slovenije, Hrvatske i tako dalje, to je potpuno posebno pitanje. Dakle, nije bio nacionalista, nije bio šovinista, nikada se nije slagao da se bilo šta preduzima protiv, protiv nekoga zato što nije Srbin ili da bude neravnopravan, to je sigurno. Ovaj, što se tiče odnosa prema društvenoj svojini, mi, naše fabrike su bile u najvećem obimu, dakle, sve manje-više su bile u takozvanoj društvenoj svojini koja je na neki način državna svojina, samo u nešto drugačijem obliku, imala dominirajući uticaj u postavljanju direktora u nekih uslova privređivanja i tako dalje, ali samim tim što je država imala uticaj na kadrovska pitanja, mogla je imati uticaj i na upotrebu sredstava koja se tamo ostvaruju. Samim tim, to je bila podloga vlasti, materijalna podloga vlasti. Socijalistička partija Srbije nije imala svoja preduzeća, svoju imovinu, niti kapital iz koga bi se finansirala i prirodno je da članovi Socijalističke partije, koji su bili na vlasti u tim firmama, su bili jedna važna podloga za njeno materijalno poslovanje. Evo, znači mogli su da donose, naravno, legalne odluke, da daju pomoć, kao što svakome mogu da daju pomoć, međutim ta privreda je iz dana u dan slabila zbog raznih okolnosti, od sankcija i svega drugog, ali i zbog samog koncepta te privrede, koja nije imala snage da napreduje kao što je to privatna privreda. Naravno, ja mislim, ja to ne mogu da tvrdim, mislim da je gospodin Milošević to osećao. Na drugoj se strani pojavljivala, pojavljivala nova privatna preduzeća sa takozvanim novim bogatašima, za koje je, vrlo verovatno, to je opet moje mišljenje, je gospodin Milošević smatrao da bi bilo jako opasno za našu politiku ako ta nova privreda bude dobila svoga političkog zastupnika, svoje partije, koje će moći nas da suzbiju sa materijalnom snagom koju imaju, jer je uvek potrebno imati sredstva i vodio je politiku da se, da se i ti vlasnici približe njemu i da budu pod njegovom kontrolom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pasus 132 u kojem se govori o kontroli nad medijima: televizija, radio, novine i tako dalje. Vi ste ranije u vašoj izjavi govorili nešto o tome kako su se pisali tekstovi o Markoviću i tako dalje. Molim vas recite nam sada koliku je kontrolu optuženi imao nad medijima?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, da bude jasno, najznačajniji mediji u našoj zemlji, u Srbiji, opet govorim o Srbiji, koji imaju presudan uticaj

na građane, bili su Televizija Beograd, Radio Beograd, a donekle i list "Politika", koji je tako najznačajniji, najveći. Mi smo imali, to je tačno, na stotine drugih medija koji nisu bili pod kontrolom Vlade i pod uticajem Miloševića, koji su bili opozicionog karaktera, ali oni nisu imali toliki domet, kad se radi o televiziji i radiju, niti toliki broj, da kažem, brojeva, ovaj, koji se prodaju, niti su toliko praćeni i čitani iz mnogo razloga. Prvi i najvažniji razlog je da "Televizija Srbije" imala domet u svaku kuću, a lokalne stanice mogle su imati domet samo u okviru lokalnoga, lokalnoga prostora. Što se tiče uticaja gospodina Miloševića na ovu državnu televiziju i državni radio i list "Politiku", on je bio vrlo veliki i presudan, to je tačno, ovaj, i to je bilo dominirajuće za, ovaj, obaveštavanje naroda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on koristio medije da bi svoje kolege, srpske rukovodioce, da bi poboljšao njihov položaj ili ih doveo u negativnu situaciju i da li možete da nam navedete neke vaše primere iz knjige o tome kako je to radio?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa u meri u kojoj je to bilo potrebno za vođenje politike, mediji su korišćeni, naravno. Bilo je vremena, bilo je situacija, kada je gospodin Milan Babić bio do te mere tvrdoglav da nije hteo da prihvati Vens-Ovenov, Vensov plan (Vance Plan) i naravno da su mediji morali biti upregnuti u ubeđivanje naroda da Babić mora biti promenjen jer je, jer je to protiv interesa srpskog naroda. Bilo je vreme kada je trebalo nekoga drugoga izabrati i tada je procenjeno, verovatno, da gospodin Martić to može da bude i onda je, naravno, su mediji možda Martića više propagirali i podigli nego što je on sam dotadašnjim njegovim političkim radom to zaslužio. On možda ne bi mogao bez medija da postane to šta je. Bilo je i tome slično. U knjizi je to navedeno, naravno da su mediju uvek korišćeni u interesu politike koja se vodila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kao što znate gospodine Joviću, mi smo sa vama već o ovome govorili tokom proteklih nekoliko dana. Dakle, ukoliko je Tužilaštvo u pravu, ovde se mi bavimo najstrašnijim zločinima koji su počinjeni nad ljudima tokom jednog kratkog perioda i radi se o tome da vidimo da li možemo da pronađemo dokaze o tome kako je funkcionisao taj mehanizam. Stoga nam recite da li je optuženi bio svestan koju moć imaju ti mediji nad ljudima kojima je on bio vođa?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da je bio svestan. On je, Milošević, gospodin Milošević je samim tim što je pokušavao i uspevao da u vrlo velikoj

meri utiče na, ovaj, orijentaciju ovih medija o kojima sam govorio, televiziji, radiju i "Politići", samim tim je uticao i na shvatanja i raspoloženje naroda. Ne znam u kom smislu se ovde govori o teškim zločinima, ali ovo je politički, političko delovanje prema narodu, informativno-političko delovanje prema građanima. Ovo su mediji u Srbiji, ovo nije imalo dometa niti uticaja dalje od Srbije, izuzev marginalno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste ovde rekli da "ono šta nije objavljeno, nije se ni dogodilo". Hoćete li, molim vas, da nam to prokomentarišete? Pasus 134.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je jedna, kako da kažem, parola. Jedna floskula koju je gospodin Milošević praktikovao, shvatajući da, da građani ako su o nečemu obavešteni, oni znaju da se to dogodilo, ako nisu obavešteni, onda se to, preko toga prelazi i nisu, jednostavno ne tretiraju to pitanje. Zbog toga je smatrao da je vrlo važno da državna televizija i radio obaveštavaju pre svega onako kako je to u interesu tekuće politike. Znači ako nešto nije u interesu tekuće politike, ne mora se ni objaviti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pasusi 135 i 136. U njima se kaže sledeće: u kojoj je meri optuženi stranku SPS smatrao svojom svojinom? U kojoj meri je aktivnost stranke prestala da bude jedna stvarna aktivnost ili stvarno demokratska aktivnost?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je vezano sa onim šta sam već ranije govorio, sa metodom koji je gospodin Milošević u osnovi primenjivao, u načinu donošenja odluka. Naravno da je prema Statutu Socijalističke partije Srbije bilo predviđeno da odluke donosi, glavne odluke donosi kongres, pa onda donosi Glavni odbor između dva kongresa, a postoji i Izvršni odbor koji je zadužen da te odluke sprovodi u život. Problem je u tome što je na neki način od III kongresa pa nadalje, naročito na III kongresu, po mom mišljenju, bio napušten demokratski način izbora ljudi u rukovodstva, što su liste kandidata za Glavni odbor bile strogo kontrolisane prema karakteristikama ljudi koji odgovaraju i sužene na meru da ne može drugi da bude izabran, i što je onda bilo posle toga veoma lako da na Glavnom odboru, koji je onda, u međuvremenu, između dva kongresa radi, svaka predložena odluka bude prihvatana ili odobrena bez ikakve rasprave ili bez rasprave u kojoj je bilo oponiranja, iz jednostavnog razloga što su, bar po mom mišljenju, na listu kandidata za Glavni odbor izabrani samo oni ljudi koji će tako postupati, koji neće praviti nikakve probleme u odnosu na ono šta se predlaže. Na žalost,

ne može jedan čovek da ne pogreši u takvim okolnostima, bez obzira koliko je snažan i koliko je inteligentan, kao što je slučaj sa gospodinom Miloševićem, a pokazalo se da je bilo dosta grešaka u politici. Zbog tih grešaka se gubi vlast i on je na kraju izgubio vlast. Naravno da to nema nikakve veze sa drugim stvarima, ali ima veze sa poverenjem i gubitkom vlasti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Poslednja rečenica u pasusu 136 je vaša formulacija. Možete lida nam, molim vas kažete, pošto ponovo to pogledate, da li se slažete sa tim i dalje?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: To je to o čemu sam govorio. Slažem se. To je suština stvari.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: "Takva partijska aktivnost pretvorila se u farsu", radi se o toj rečenici. A sada mislim da ste vi već implicitno govorili o Predsedništvu SPS-a, jer vi ste bili na toj funkciji kada zbog ustavnih razloga optuženi nije mogao da bude na toj funkciji, a ostalo vreme je on vršio tu dužnost. Možete li, molim vas, sada da uporedite koju ste vi vlast i moć imali kad ste vi bili predsednik stranke, a koju je on imao? Možete li to, molim vas, da objasnite u jednoj rečenici?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pazite, gospodin Milošević je bio apsolutni autoritet, bez obzira da li je bio predsednik partije ili nije bio predsednik partije. Ni jedna važna odluka u Srbiji nije donošena bez njega, niti se mogla donositi bez njega. Ni kada sam ja bio predsednik, ni kada nisam bio predsednik, prema tome, ovaj, mi nismo, mi smo njega uvek uvažavali kao prvu ličnost, bez obzira na to što nije bio predsednik partije, a on sam lično je bio vrlo zainteresovan i nije se ni slagao da se donose odluke bez njega. Naravno, takav problem nije ni postojao, mi tako nismo ni postavljali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paus 139, ovde govorite o tome kako je on imao monopol na kadrovskoj politici u svim ustanovama. Možete li još nešto da dodate na to?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: To je način vladanja. Obzirom na to da je metod vladanja, u suštini stvari nije odabran način da se tamo izaberu ljudi koji će voditi rasprave sa raznih aspekata i doneti najpametnije odluke, nego ljudi koji će biti poslušni. Onda, onda je vrlo važno da tamo budu ljudi koji su, koji su, u koje on ima poverenja i koji će odluke koje se predlože i koje se donose, da prihvataju. Zbog toga je kadrovska politika za takav metod rada bila neminovna i gospodin Milošević je to vrlo dobro razumeo i vodio

strogo računa o tome i ko će da bude na listi za Glavni odbor partije i ko će da bude na listi za narodnog poslanika i ko će da bude na listi, ovaj, za Vladu Republike Srbije i ko će da bude na listi za saveznog poslanika i tako dalje. Dakle, o svim mestima gde se odlučuje vodio je računa, jer naravno, nije želeo da dolazi u konflikt u vezi sa politikom koju želi da vodi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Paus 143, gde se govori kakav je on uticaj imao nad rukovodiocima Crne Gore. Kažite nam nešto o tome?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da su rukovodioci iz Crne Gore bili relativno nezavisni u Crnoj Gori, da su bili samostalni, ali da su imali jednu korektnu, u dužem periodu korektnu saradnju sa Srbijom i sa gospodinom Miloševićem. To je bilo generalno gledano tačno, zato što su oni nastali, i došli na vlast na talasu promena koje su se dogodile u Srbiji krajem osamdesetih godina, na čelu kojih promena je bio gospodin Milošević i oni su na neki način bili u Crnoj Gori ono šta smo mi bili u Srbiji, iz čega je proizlazila priroda te saradnje. Naravno, oni su bili iz iste, srodne partije, dakle, Komunističke partije Srbije, Komunistička partija Crne Gore i to je bilo razumljivo. Nešto kasnije je dolazilo do nekih konflikata i ja sam ovde naveo da to nije bilo uvek apsolutno potpuna saglasnost. Naveo sam primer kad je pravljen Ustav Savezne Republike Jugoslavije, da su, ovaj, rukovodioci Crne Gore težili velikoj samostalnosti republika, naime da republike imaju najmanje onoliko vlasti i samostalnosti koje su imale u SFRJ. Mi smo težili, gospodin Milošević i ja sam tu potpuno se, mislim, da smo zajedno radili, da nešto ojačamo Federaciju, jer je dotadašnja federacija SFRJ imala neke ozbiljne slabosti u nadležnosti, pa nije mogla dobro da funkcioniše. Naravno, nađen je neki kompromis, ali samo govorim da tu nije bilo potpuno isto gledanje. Slična je situacija nastala, ona o kojoj sam govorio, u vezi sa planom, to je ovaj Karingtonov .

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paus 144 gde govorite o republičkim i saveznim organima i o tome da je postojala mogućnost, odnosno da je on imao mogućnost da otpusti službenike, kako iz saveznih, tako i iz republičkih organa. Oprostite, morao bih ovo da preformulišem ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne verujem da je svedok mogao da kaže da sam ja imao ovlašćenja da otpuštam funkcionere saveznih organa.

SUDIJA MEJ: Neka svedok kaže nešto o tome. Postavite ponovo pitanje, molim vas.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih da čujem od svedoka, dakle pod kojim okolnostima su mogli da budu otpušteni savezni službenici ukoliko nisu postupali u skladu sa odlukama svojih republika?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Verovatno se ne radi o saveznim službenicima, nego o funkcionerima iz republika u federaciji. Ako se o tome radi, ja ću objasniti. Članove Predsedništva SFRJ bira Skupština Srbije, dakle, ona ga, ona ga bira i ona ga razrešava. Savezna skupština samo konstatuje taj izbor i oni postaju članovi Predsedništva SFRJ. To je jedna tačka. Druga tačka je, članovi Predsedništva SFRJ dužni su da usklađuju odnose u federaciji time što će stanovišta svoje republike zastupati u federaciji i nastojati da se nađe kompromisno rešenje u interesu svih. Na taj način članovi Predsedništva SFRJ jedino mogu uspešno da funkcionišu ako ono šta oni tamo zastupaju, zastupa i njihova republika, u protivnom bi nastala, nastalo jedno nemoguće stanje da se Predsedništvo SFRJ o nečemu dogovorilo, a republika koju zastupa jedan član Predsedništva kaže "pa to nije ono šta mi zastupamo". To znači da je faktički i pravno nemoguće. U tim okolnostima svaka republika ima pravo da zameni člana Predsedništva koga je poslala, ukoliko on odstupa od onoga šta je interes te republike. To se i dogodilo kada je Hrvatska zamenila Stipu Šuvara, koji je bio izabrani član Predsedništva Jugoslavije i bio je možda jedno godinu dana, ne sećam se tačno, a poslala je Stipu Mesića koji je bolje umeo, oni su smatrali da će on da, da će on bolje da zastupa njihove interese. Zastupanje interesa republike je obavezna ustavna stvar i usklađivanje i republika može da smeni svog člana Predsedništva. A ko će da predloži ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam, hvala. I sada da se vratimo na gospodina Mesića. Vi u vašoj izjavi ste rekli, dakle, da tokom tih sastanaka, bilo je tu vraćanja u Beograd, ponovnih razgovora sa optuženim, vi ste u vašoj izjavi rekli da ste se sa tim složili.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje. O čemu se radi?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Tokom sastanaka, čuli smo o tome kako ste vi napuštali sastanke da biste telefonirali i onda biste se ponovo vratili. Vi se slažete sa tim da ste vi to radili zato što ste morali da se obratite optuženom da biste dobili savet ili uputstvo?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nikada ja to nisam rekao i to nije istina. Ja sam bio u stalnoj komunikaciji sa gospodinom Miloševićem u izgradnji politike i stavova. Nikada sa sednice Predsedništva nisam ustao da telefoniram gospodinu Miloševiću da ga pitam da li smem ovako ili onako. To je obična insinucija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pasus 145 gde govorite o tome kako su se poslušnici promovisali od strane optuženog i ovde u vašoj knjizi koristite termin "politički poslušnici". Možete li da nam nešto kažete o tome?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa poznato je, u knjizi je razjašnjeno, bilo je više, više slučajeva da budu posmenjivani oni koji ili nisu više potrebni ili njihove izjave ili njihovo delovanje nije po volji ili su jednostavno obavili ono šta se od njih očekivalo i nisu više birani. Bilo je slučajeva i direktnog smenjivanja i bez obrazloženja, ali u suštini stvari, primenjivan je metod upotrebe ljudi dok su korisni i dok ne prave neke komplikacije, a odstranjivanje kada to više nije po volji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A u Saveznoj skupštini, o ovome govorimo u pasusu 146, kako se optuženi odnosio prema onima koji su imali drugačije mišljenje od njegove vlade?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovde se ne radi o saveznoj, nego o republičkoj skupštini, jer gospodin Milošević nije imao nikakve mogućnosti da nešto slično radi i u saveznoj skupštini. Naravno, mogao je svoje poslanike da povuče, ali nije mogao da promeni celu skupštinu. Ovde se radi o njegovom pravu kao predsednika republike da raspusti Skupštinu, koje je on tada upotrebio. Naime, počela je jedna vrlo organizovana i žestoka rasprava u Skupštini Republike Srbije o radu vlade i jedna beskonačna kritika koja je, ovaj, trajala nekoliko dana, možda i nedelja, ne sećam se tačno. Gospodin Milošević je doneo odluku da se skupština raspusti i da se bira nova. Na taj način je presečeno to stanje. To je jedna činjenica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada da pokušamo relativno kratko da obradimo neka pitanja. Dakle, postavljanje Milana Panića i njegove uklanjanje sa funkcije. On je bio neko ko je bio u Americi i ko je bio relativno nepoznat

u Jugoslaviji. Dakle, ono šta je uradio optuženi u vezi sa njim, da li je to u skladu sa onim o čemu smo govorili o tome kako je on imao uticaj nad pojedincima? O ovome govorite u pasusu 147 do 149.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je jedan i drastičan primer ako hoćete. Gospodin Milošević je imao veliki autoritet u partiji i na osnovu toga autoriteta donošene su, kao što sam rekao, odluke koje nisu ni proveravane ponekada. Jedna od njih je predlog da izaberemo Milana Panića za predsednika savezne Vlade. Postupak je bio takav da prvo naš Izvršni odbor u partiji to odobri, a onda da naši poslanici, naša poslanička gupa, koja je imala većinu u saveznom parlamentu, čini mi se zajedno još sa jednom partijom, prihvati to. Bilo je dosta teškoća na Izvršnom odboru da se to objasni, jer niko nije znao toga čoveka koji je, čak sam ja morao da objašnjavam nešto šta nisam ni znao. Ono šta je meni Milošević rekao ja sam njima to objašnjavao. Na Izvršnom odboru je i nekako prošlo, na poslaničkom klubu veoma teško i na neki način smo izglasali to, ali sa velikim negodovanjem. Cela ta stvar je prošla koristeći, dakle, poštujući autoritet gospodina Miloševića, bez ikakvih argumenata i obrazloženja.

TUŽILAC NAJS: U redu. Ja ne znam do kada ćemo danas da radimo.

SUDIJA MEJ: Molim vas da završite što pre, pošto imamo jednu drugu raspravu.

TUŽILAC NAJS: Onda ću možda morati da završim sutra.

SUDIJA MEJ: U redu je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zato što ja ne mogu da zahtevam od svedoka da veoma brzo obradi ova pitanja ukoliko je potrebno detaljnije obrađivanje. Ali sad vas molim da nam kažete nešto o onome šta stoji u pasusu 150, gde vi govorite o tome kako ste vi bili uklonjeni, otpušteni, niste mogli da dođete na neku proslavu, a onda se nešto govori o traci i kako je vaša slika skonjena sa trake. Možete li da nam objasnite o čemu se tu radi?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: To o proslavama je sporedna stvar, a suštinska stvar je da sam ja smenjen kao i mnogi drugi bez obrazloženja i bez glasanja i bez prava na žalbu i bez pisane odluke, dakle na jedan nedemokratski način u partiji i da sam prisiljen da podnesem ostavku na položaj narodnog poslanika. Naravno, represalije su išle i dalje, jer sam bio izolovan na svaki

mogući način iz društva i to su detalji da nisam nikada, recimo pozvan na državne praznike, iako sam bio predsednik i Skupštine Srbije i predsednik Jugoslavije i na nizu drugih funkcija i ako hoćete, čak dotle da sam, da je kao državni praznik proglašen datum kada smo izvršili promene Ustava gde sam ja bio predsednik skupštine i predsednik Ustavne komisije i proglasio promenu Ustava i na taj državni praznik ja nisam pozivan, a da ne govorimo drugo nešto.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Takođe je vaš lik izbrisan sa nekih snimaka. Možete li to da objasnite?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Radi se, radi se o snimku kada je proglašen ustav, dakle, o datumu kada je državni praznik proglašen. Pa pošto se svake godine povodom tog državnog praznika snimak sa te sednice pokazuje, onda se on tako pokazuje da mene nema, iako sam ja održao govor, iako sam ja bio za glavnom, na, na govornici. Pokazuje se, pokazuju se oni koji aplaudiraju, ali se ne pokazuje onaj koji govori.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno da kažem nešto o tome, iako ste vi glasno protestovali što ste isključeni iz tih proslava, molim vas da kažete sudijama da li je bio neki slučaj vezan za lokalnu školu koja se otvarala i gde je vaše prisustvo bilo ograničeno?

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Prvo da se razjasnimo, nikada nisam protestovao što me ne pozivaju, no ja sam to jednostavno tolerisao, molim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ja sam hteo da kažem da ste se vi s tim slagali, da ste se vi sa tim slagali.

SVEDOK JOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to prihvatio kao činjenicu na koju ne mogu da utičem, nije mi bilo prijatno, ali nisam apsolutno protestovao ništa. A što se tiče lokalne škole, pa ja sam to u razgovoru naveo kao jedan od primera. U to vreme je vršeno puštanje u pogon, odnosno proslava završetka rekonstrukcije škole u mom mestu, gde sam ja učio osnovnu školu. Ja sam u to vreme bio tamo, došli su ljudi iz lokalnih organa koji su bili zaduženi da to organizuju, a tu su dolazile i okolne opštine i vlast iz Republike na tu proslavu. Došli su da mi kažu da se ne ljutim, jer nisu u stanju da me pozovu na proslavu, jer im je rečeno: "Ako Bora Jović, ako Boru Jovića pozovete na proslavu, proslave neće biti". Dakle, to je bio metod, to je bila jedna represalija. Ja to ne smatram nikakvim zločinom. Ja to smatram metodom rada koji nije prihvatljiv.

TUŽILAC NAJS: Time smo dobili potpunu sliku, ne znam da li Pretresno veće prati vreme.

SUDIJA MEJ: Da. Moramo da završimo.

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da ću sutra relativno brzo da završim ovaj deo, ovaj pasus i razmotriću u kom je stepenu potrebno da se pozabavim sa još par tema ili par dokaznih predmeta kojima se nisam pozabavio.

SUDIJA MEJ: U redu. Prekidamo sa radom za danas. Nastavljamo sutra. Gospodine Joviću, molim vas da se vratite sutra u 9.00 da nastavite sa svojim svedočenjem.

Fond za humanitarno pravo